

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-34, 31-35 in 31-36 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr. za izposojništvo 15.20 Kr
EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Hudi udarci sovražnemu brodogradu ob obali francoske Severne Afrike

Sovražni pritisk v Egiptu zadržan v ostrih bojih — 14 vojnih in prevoznih ladij uničenih ali močno poškodovanih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 10. novembra naslednje 880. vojno poročilo:

V Egiptu je bil sovražni pritisk na italijansko-nemške enote, ki izvršujejo novo razvrstitev, zadržan v ostrih bojih. V letalskih spopadih so nemški lovci sestrelili 5 britanskih letal.

V zapadnem Sredozemlju so se s uspehom nadaljevali napadi letalstva osti proti angleško-ameriškim pomorskim oddelkom.

Snoči so sovražna letala metala rušilne in zažigalne bombe v okolici Cagliarija in povzročile nekaj škode v naselju Uca; zaželeni so 1 smrtna žrtev in 6 ranjencev.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 10. nov. Današnje vojno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva pravi o operacijah v Afriki in Sredozemlju:

V severni Afriki so nemške in italijanske zaščitnice uspešno zadržale sovražne kolone. Pet angleških letal je bilo v letalskih bitkah sestreljenih.

Bojna letala in podmornice so v močnih napadih podnevi in ponoči pred obalo francoske severne Afrike napadle ameriške

sko-angleške vojne in transportne ladje in so dosegle nove uspehe. Ena križarka je bila zažgana, druga močno poškodovana. Nadalnjih 8 trgovskih ladij je bilo poškodovanih s težkimi zadetki bomb, med njimi ena 19.000-tonska in ena 10.000-tonska transportna ladja. Podmornice so potopile veliko transportno ladjo za prevažanje črt s 14.000 tonami, poškodovale pa z dvema torpedoma enako ladjo z 18.000 tonami in uničile eno korveto. Ponoči je bil izveden napad na skupino sovražnih križark. Dve sta bili torpedirani, ena izmed njih je eksplodirala, pri drugi pa zaradi dima ni bilo mogoče ugotoviti točnega učinka.

Poročilo Eksk. Galbiati poveljnika legij

Rim, 10. nov. s. Dvaja je šef glavnega stana Milice imel v vseučiliščem mestu poročilo 156 poveljnikov legij na nacionalnem ozemlju v navzočosti poveljnikov con, poveljnikov protiletalskega topništva Milice, pomorske, vseučiliške in obmejne Milice, zveznih oficijerjev ter višjih oficijerjev splošnega poveljstva. Zaključne faze njegovega poročila sta se udeležila tudi tajnik Stranke in državni podtajnik v notranjem ministru. Poveljniki legij, ki so se vsi že borili in od katerih so mnogi tudi ranjeni, so obširno poročali o uspešni organizaciji legionarskih formacij, poudarjajoč, da preveča oborožene črne srajce na začetku tretjega desetletja režima bolj kot kdaj prej ona vera, ki jih je zbrala pod liktorskimi znaki v eni sami železni volji do borbe.

General Galbiati, ki je navzočim priporočil, naj povečajo svojo podporo družinam onih tovarišev, ki na vseh bojiščih izkazujejo svojega bojnega duha Milice, je nato obravnaval politično-vojaki položaj in dal smernice za izvedbo prostovoljne uvrstitve mladih sil in nadaljnjo okrepitev legij. Poročilo, ki se je razvijalo v očiščeno razvedeno tovarštvu, se je zaključilo s soglasnim vzklikom legionarske ljubezni: Duce!

Popoldne so se udeleženci podali na Razstavo Revolucije, kjer jih je sprejel podtajnik Stranke Ravasio in kjer so poveljniki Milice s pobožno zbranostjo občudovali spomine na velike žrtve in junstva, pri katerih so sami sodelovali in ki jih kažejo v isti vdanosti tudi na bojiščih, kjer se bore, da bi ustvarili veliko bodočnost italijanskemu narodu.

Ob rojstnem dnevu Nj. Vel. Kralja in Cesarja

Italija in ves narod praznujeta danes rojstni dan Nj. Vel. Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela III., pod čigar srečno vladavo je država v smelem razmahu dosegla največji razvoj v vseh panogah narodnega življenja. Z modrim vladarjem na čelu se je italijanski narod uvrstil med prve narode sveta. Italija je pod njegovim vodstvom dosegla največji mednarodni ugled in italijansko orožje se je ovenčalo z neveljivimi zmagami na vseh bojiščih.

Dejstvo, da je Kralj in Cesar pred dvema desetletjema poveril vladne posle Duceju, najboljšemu sinu Italije, še posebno kaže daljnovidnost Vladaarja in njegovo stremiljenje, da se postavi popolnoma v službo naroda in države. Domoljubni vladar in nesebični državnik predstavlja družico, po katere prizadevanju se je Italija v polni meri razmahnila kot velebita prvega reda ter je na domačih tleh iz temelja preobnavala vse javno življenje. Ustvarila si je mogočeno kolonialno imperij ter si v borbi za novi red osvobodila trdno stališče za odločno sodelovanje pri novi ureditvi Evrope.

Prebivalstvo vse Italije je na današnji dan v duhu trdno povezano s svojim Vladaarjem ter pošilja iskrene spoštivne čestitke Kralju in Cesarju z neomajno vero, da bo doba njegovega vladanja za Imperij tudi v bodoče doba napredka, zmage in slave.

Novi uspehi na Kavkazu

**Zavzete važne višinske postojanke v zapadnem predelu
Obstreljevanje angleške obale ob Rokavskem prelivu**

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V krajevnih bojih med Novosibirskem in Tuapsejem je bilo zavzetih nekaj važnih višin in so bili na več mestih odbiti sovražni napadi.

Ob Tereku so posebno težke vremenske in krajevne razmere ovirale napad nemških in rumunskih čet. Kljub močnim protinapadom smo v ostrih bojih napredovali.

Severnovzhodno od Mozdoka so lastni napadi v močnih snežnih viharjih uničili sovjetski konjeniški polk in neko drugo sovražno skupino.

V Stalingradu udeleževanje patrolnih oddelkov.

Na fronti ob Donu so rumunske čete v protinapadu odbile napad sovražnika.

Severnozapadno od Voroneža je bilo več sovražnih bunkerjev s posadkami vred uničenih.

V severnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so letalske skupine izvedle močne napade na sovražnikove oskrbovalne zveze. Močno natrpani kolodvorji so bili razbiti, prav tako več vlakov in skladišč. Ponoči so bojna letala zažgala kolodvor v Toropecu.

Angleški bombniki so v pretekli noči napadli nekaj krajev v severni in severozapadni Nemčiji. Prebivalstvo je imelo manjše izgube. Večje število angleških letal je bilo sestreljenih, med njimi več štirimotornikov.

Mornariško topništvo je obstreljevalo Dover in Folkestone, sovražne baterije na obale ter pomorske cilje v Rokavskem prelivu.

Berlin, 10. nov. s. Kakor se doznava iz vojaškega vira, so nemške in slovaške čete v zapadnem Kavkazu zasedle več višinskih položajev izredne važnosti za nadaljnji razvoj operacij in so odbile vse sovražne protinapade. Na področju zgornjega teka reke Terek so nemške čete v svojem napadu pridobile na terenu. Čeprav se boje ovirali mrz, megla in snežni viharji, so nemške formacije navzlic obupnemu sovražnemu odporu osvojile razne postojanke zapadno od georgijskih vojaške ceste, kjer se sedaj po poslednjih vestih vrše hudi boji od hiše do hiše. Na drugih mestih je sovražnik izvršil napade s podporo tankov in topništva raznih kalibrov, a je bil vselej odbit.

Na področju severno od Mozdoka so nemške oborožene sile, bore se v snežnih viharjih, nenadno napadle boljševeške konjeniške enote ter jih pograle z njih postojank. Sovjetska pehota je zaman pretekla, da bi pomagala konjenici, ki je bila med tem razpršena. Nemci so povsem pregazili sovražne sile ter napredujejo sedaj z veliko naglico. Zavržili so tudi poslednje oddelke konjenice. Živahen ogenj nemških strojnih je dobesedno pometel z boljševeških konji in konjeniki.

Iz vojaškega vira se nadalje doznava, da se temperatura v Kavkazu še vedno drži okoli 5 stopinj po nullo, med tem ko se je na severu toplota znižala na 12 stopinj. V zgornjih delih so se na Donu in Volgi pojavile že ledene formacije, med tem ko so manjše reke in potoki že popolnoma zamrznjeni, prav tako tudi močvirnata področja na severnem odseku vzhodnega bojišča, tako da je sedaj prehod pehote in topništva olajšan.

Uspehi nemških letal na srednjem vzhodnem odseku

Berlin, 10. nov. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so nemška bojna letala tudi tekom včerajšnjega dne obnovila svoje napade proti premikanjem rdečih oddelkov

in njihovim postojankam na osrednjem odseku vzhodnega bojišča. Več vlakov je bilo pri tem poškodovanih in več tovornih vozov, napolnjenih z važnim vojni gradivom, uničenih. Lovci pa so v letalskih spopadih po zadnjih vestih sestrelili 9 sovjetskih letal. Na severnem delu tega odseka, južnovzhodno Ilmenskega jezera in na področju pri Petrogradu, so nemška bojna letala bombardirala več tovornih postaj in več sovražnih železniških konvojov. Tudi na tem odseku so nemški lovci sestrelili štiri sovražna letala.

Finci odločno odbili vse sovjetske napade

Helsinki, 10. nov. s. Finsko vrhovno poveljstvo poroča: V zadnjih 48 urah je vojno delovanje na bojišču ob ožini Aunus

vedno bolj narasčalo. Siloviti napadi sovjetske pehote zlasti na srednjem in vzhodnem odseku so naleteli na takojšnjo močno reakcijo finskega topništva, ki je porazilo, razpršilo in poglajalo nazaj sovražne oddelke do žičnih ovir prve črte, kjer so pustili na tleh nad 200 mrtvih, med tem ko so bili ubiti samo 3 Finci. Finsko topništvo je istočasno streljalo v sovražno zaledje, kjer je razpršilo oddelke, ki so se zbirali za napad. Na nekem drugem odseku istega bojišča, se je izjalovil napad sovjetske pehote sprito silovitega finskega protinapada pri prednjih bojnih črtah.

Na bojišču vzhodne Karelije je kombinirana akcija finskega topništva in pehote zatrla napade sovjetske pehote južno in južnovzhodno belomorskega kanala.

Finsko letalstvo je nadaljevalo uspešno bombardiranje železniških križišč za sovjetske vojni črtami ter je v spopadu nad Sivaljirjem sestrelilo rdečo strmoglavno letalo »PE 2« in dva lovca, ki sta spremljala letalo tipa »J 3 S«. Neko nadaljnje sovjetsko letalo tipa »Lagg 3«, ki je bilo prisiljeno pristati za finskimi bojnimi črtami, je bilo zaplenjeno.

Srdit odpor francoskih čet v Severni Afriki

Rim, 10. nov. s. Položaj v Maroku in Alžiru ni bistveno spremenjen. V Maroku francoske oborožene sile še nadalje nujno srdit odpor in imajo celo na več krajih pobudo v rokah proti severnoameriškim oboroženim silam, ki so se izkrcale. Zanimajo se nova izkrcanja pri Agadirju in Mogadorju. Pri Casablanci je bila ustavljena neka sovražna kolona, ki je prihajala iz Fethale in v akcijo je vstopila tudi oklopna »Jean Bart«. Skratka, v vojaškem pogledu se medsebojne postojanke niso bistveno spremenile, med tem, ko je v političnem pogledu oblast trčala v rokah francoskih krogov, ne da bi bilo več govora o kakih upornih ognjiščih.

V Alžiru je položaj precej zmeden. Bore se posebno srdite pri Oranu. Severnoameriške oborožene sile, ki jih podpirajo oklopne enote, prodirajo proti temu mestu, ki ga skušajo obkrožiti, vendar so naleteli na odpor. Premirje, ki so ga predlagali poveljniki izkrcanih oboroženih sil, so Francozi zavrnili in se še nadalje bore. V Alžiru samem in na bližnjem področju ni važnejših novic. Bilo je nekaj letalskih alarmov in napadov letalstva Osi na pomorske sile.

Ne glede na ta položaj pa razširjajo glede Maroka, Alžira in celo Tunisa angleško-ameriške radijske postaje celo poplavo lažljivih in nasprotujočih si vesti, ki dozdnevno prihajajo iz raznih prestolnic in ki jim včasih pripisujejo celo očetovstvo Vichyja ali drugih virov. Očitno z namenom, da bi skali vodo in zmešali odporne sile francoske Severne Afrike.

Vichy, 11. nov. s. Ob 21. uri snoči je informacijsko ministru uradno sporočilo:

Po vestih, ki so dospеле direktno iz Severne Afrike, je bil vojaški položaj včeraj popoldne naslednji: Vesti sovražnega izvora, ki so zabeležile vkrakanje ameriških čet v Tunis in njih napredovanje proti Bizerti, so brez slišerne osnove. Vzdolž maroške obale se je vreme poslabšalo in razburkanje morje bi utegnilo ovirati pošiljanje ojačenj in oskrbe ameriškim kontingentom, ki so se tam izkrcali. Naše čete nadaljujejo svoje operacije brez slabosti. Opozoriti je treba zlasti na hvaljevrno zaščitanje maroških in oranških čet ter doprinos oklopnice »Jean Bart« pri obrambi Casablance. Mornarica in letalstvo nastopata zelo vestno navzlic izgubam, ki sta jih utrpela. Pri Oranu so v teku siloviti boji. Naše čete se srdito upirajo. Luka je po-

vsem neuporabna. Pri Casablanci je bil sovražnik snoči zadržan in ni mogel nadaljevati svojega napredovanja. V maroških vodah je naša oklopna »Jean Bart« prisilila neko ameriško vojno ladjo, da je opustila zasledovanje dveh naših torpedovk.

Kanada in Mehika prekinili odnose s Francijo

Lizbona, 10. nov. s. Kanada in Mehika sta prekinili diplomatske odnose z vlado v Vichyju.

Lizbona, 10. nov. s. Po nalogu državnega tajništva v Washingtonu so francoskemu poslanstvu odvzeli telefonske zveze.

Bolgarija ostro obsoja anglosaški napad

Sofija, 10. nov. s. Bolgarski listi na dolgo komentirajo angleško-ameriški napad na francosko posest v Severni Afriki. List »Zora« poudarja, da se skuša sedaj Anglija, ki je vedno ljubosumno gledala na kolonialno moč Francije, polastiti francoskega ozemlja v Severni Afriki, pri čemer se izgovarja na neosnovane trditve za to svoje piratsko dejanje. Os je v svoji velikodušnosti, pripominja list, prepustila Franciji njen kolonialni imperij nedotaknjen, prav tako tudi njene oborožene sile v Afriki in njeno brodogradnjo. Francija ima zato sedaj interes, da se brani z vsemi sredstvi.

Tudi oficijzni »Večere« označuje Rooseveltov izgovor, ki naj bi opravičil napad na Francijo, kot nesramen.

Amerika je odvrgla svoje masko

Tokio, 10. nov. s. List »Japan Times« piše v svojem komentarju o angleško-ameriškem napadu na francosko Severno Afriko med drugim, da so se z njim Zedinjene države hudo oblatile. V svojem nenasitnem pohlepu po svetovnem gospodarstvu so končno odvrgle masko, pri tem pa zavrgle sleherno načelo mednarodnega razumevanja, ko so zagrešile nov napad na nevtralnemu državo. S tem je Amerika žrtvovala svoje tradicionalno prijateljstvo s Francijo, kajti napad je bil vsemu krivično. Rooseveltov cinizem ne pozna več mej.

Obnovite naročnino!

Letalska zmaga nad Rokavskim prelivom Angleži izgubili 2 leti trdnjavi in 9 Spitfireov

Berlin, 10. nov. s. V zvezi s poskusom britanskega letalstva, da bi napadlo nemške postojanke ob Rokavskem prelivu, poskusom, ki je prinesel sovražniku izgubo dveh letalskih trdnjav in 9 letal tipa Spitfire, piše danes neki vojni dopisnik med drugim:

Ko se nad središčem zasedene francoske obale zasliši značilno ropotanje sovražnih štirimotornikov, so letala tipa »Hopke Wulf« že v zraku, namenjena proti sovražniku. Nemški formacije se tako posreči spopasti se z angleškimi letali še vstran od njihovih ciljev in jih prisiliti, da sprejme smer poleta ter odvrgne končno svoje bombe v morje ali pa kar tja v en dan na odprto polje.

Med letali »Hopke Wulf« in »Spitfire« se vname zelo silovita letalska bitka, ki zahteva od sovražne eskadre izgubo 9 lovskih letal, deloma strmoglavljenih na francosko

obalo, deloma pa v morje v bližini obale, med tem ko ostali nemški lovci zasledujejo redke letee trdnjave, ki poskušajo vrtniti se na svoja oporišča, potem ko so odmetale svoje bombe. Neki nemški lovec je došel v bližino enega izmed teh velikih sovražnih letal in ga začel obstreljevati s strojnimi, ki so zadel motor in tako povzročile požar letala. Leteča trdnjava se je nagnila in kmalu nato je strmoglavila na strmo neke kmečke hiše. Pet mož posadke se je rešilo s padali in je bilo zajetih. Druga letee trdnjava, ki so jo prav tako zadelo strelje »Hopke Wulfa«, ka je ušla napadalcem ter se dvignila visoko v zrak v smeri proti Veliki Britaniji. Ko smo že mislili, da se ji bo posrečilo doseči svoje oporišče, smo naenkrat opazili velik požar na letalu, čigar stroji so kmalu nato eksplodirali. Ostanke letala so padli v morje v bližini obale.

Japonski uspehi na Pacifiku

Tokio, 10. nov. s. Poročajo, da se je japonskim četam v noči na 8. novembra posrečilo potisniti Američane na Gvaladacarnu na še ožje omejen prostor. V teku je silovita uničevalna bitka vzdolž vsega bojišča. Bitke se udeležujejo tudi razne enote japonske mornarice. Že takoj prvi dan bitke, to je preteklo nedeljo, so Japonci porušili 141 utrdbe in več drugih utrdb na severni obali otoka, kjer so bili doli Američani. Istega dne so japonska bojna letala napadla ameriška oporišča na južnem Pacifiku. Tako so bili pri tem po večini uničeni področje pri Port Uptu ter vojaška taborišča pri Suvu, prestolnici otočja Fidži. Japonci so ponovno napadli tudi luko Townsville v Severni Avstraliji, ki je še vedno v plamenih. Področje skladišč v bližini luke, ki je bilo že pri poslednjih napadih močno poškodovano, je bilo sedaj popolnoma porušeno. Potopljen je bil tudi parnik s 6000 ton tonaže.

Indijski muslimani proti angleški politiki

Bangkok, 10. nov. s. Iz Novega Delhija poročajo, da je svet muslimanske zveze odobril resolucijo, v kateri izraža svoje obžalovanje, da skušajo Angleži navzlic izjavam, da se bore za pravico vseh narodov do neodvisnosti, vsiliti židovsko gospodstvo Arabcem proti volji teh poslednjih. Svet muslimanske zveze zahteva nadalje od angleške vlade, da spoštuje svoje obljube in da pravično ugodijo Arabcem v Palestini, pri čemer izreka zagotovilo arabskim bratom, da jih muslimanska Indija podpira v njih borbi proti židovskemu gospodstvu.

Buenos Aires, 9. nov. s. Uradno poročajo, da je bil potopljen pri Guadacarnu ameriški rušilec »Dunkan«. Rušilec je izpodril 1.700 ton. Oborožen je bil s petimi topovi po 127 mm, z 12 cevmi za torpeda po 553 mm. Spušen je bil v morje letos.

Hvaležnost Bolgarije za podporo Italije

Sofija, 10. nov. s. Generalni tajnik v bolgarskem poljedelskem ministru prof. Iljev, ki se je vrnil v Sofijo iz Italije, kjer je vodil uspešna pogajanja za poslovanje novega italijansko-bolgarskega zavoda za vsestranske melioracije, je izrazil svoje zadovoljstvo nad plemenito podporo fašistične Vlade za razvoj in tehnično izboljšanje bolgarskega poljedelstva. Profesor Iljev je izrekel pri tem svoje občudovanje za melioracijske sisteme, ki so jih z odličnimi uspehi izkoristili pri italijanskih poljedelskih podjetjih, ki jih je imel priliko obiskati. Ti sistemi bodo uvedeni tudi v Bolgariji. Proti koncu novembra bodo prispeli v Sofijo nekateri najboljši italijanski strokovnjaki na tem področju, ki bodo nudili Bolgarom svojo strokovno sposobnost na vseh glavnih bolgarskih poljedelskih področjih.

Sofija, 10. nov. s. Direktor bolgarskih železnic je odpotoval v Ankaru, kjer bo z voditelji turških železnic vodil razgovore za nadaljnji razvoj blagovnega prometa med obema državama.

Švedski znanstvenik o italijanskem kulturnem delu v vojni

Stockholm, 10. nov. s. Profesor Axel Poethius, eden največjih švedskih raziskovalcev klasičnega sveta, se je pravkar vrnil z dolgega potovanja po Italiji in je po svojem povratku izrazil novinarjem svoje popolno občudovanje Italije sprico dejstva, da se lahko navzlic težavam vojne v tolikšni meri posveča znanstvenemu delu v kulturnih in pedagoških vprašanjih, ki se razvijajo in za katere skrbe kakor v mirnem času. Profesor Poethius je med svojim bivanjem v Italiji posvetil posebno zanimanje novi šolski reformi ter je nadalje izrazil tudi svoje navdušeno občudovanje za takopanine v bližini Rima.

Visoki komisar proučuje vprašanje državnega gledališča

Visoki Komisar je pretekle dni v Vlado palače proučeval vprašanje, ki se tičejo državnega gledališča, v navzvenosti šefa Tiskovnega in Propagandnega urada dr. De Cecca, inspektorja za tehnično službo inž. Farine, ravnatelja računovodstva rag. Celaschi-ja, ravnatelja opere dr. Ukmar-ja, glavnega tajnika drž. gledališča Darjana ter arhitekta inž. Cernivca.

Na sestanku so podrobno pretresali vsa nujna dela in vprašanja, predvsem ekonomski položaj osebja in v prvi vrsti položaj pogodbenih nastavljenecv.

Visoki komisar predsedoval sestanku za ojačenje ljubljanske zastavljalnice

Visoki Komisar je predsedoval v Vlado palači sestanku za okrepitev ljubljanske zastavljalnice.

Na sestanku so bili navzoči: šef kabineta Viceprefekt dr. Bisja, župan gen. Rupnik, podžupan Viceprefekt dr. Tranchida, ravnatelj ljubljanske podružnice Banco d'Italia rag. Bilancioni, predsednik Hranilnice za ljubljansko pokrajino Avsenek, ravnatelj zastavljalnice dr. Rudolf, izvedenec rag. Tosoni in predsednik občinske podporne ustanove Campana.

Po podrobnem poročilu izvedenca in ravnatelja dr. Rudolfa o sedanjem položaju zastavljalnice je Visoki Komisar izdal odredbe, da se izvedejo potrebni ukrepi, ki bodo ustanovi dovolili razviti v polni meri, zlasti pa v sedanjem trenutku, njeno obsežno nalogo socialnega podpiranja.

Podal je smernice, da se dajo zastavljalnici na razpolago potrebna finančna sredstva za redno izvrševanje njenega delovanja.

Ekscelecenza Grazioli je razen tega odobril že podvzete ukrepe za izplačilo polic za zimsko obleko potrebnih družin in je vsal za nakazani znesek v to vrhno od 50.000 lir na 65.000 lir s soudeležbo občinskega podpornega odbora v Ljubljani.

Brezplačni obedi v otroških zavetiščih

Visoki Komisar je odredil, da se prične 16. t. m. brezplačno razdeljevanje obedov v vseh otroških zavetiščih glavnega mesta in pokrajinskih središč, kjer ta oblika podpiranja trenutno še ni bila izvedena.

Tega novega ukrepa Vlade v korist potrebnim otrokom ljudstva bo deležnih nad 400 otrok.

Prvi simfonični koncert v letošnji sezoni je privabil toliko glasbo ljubečega občinstva da je bila velika unionska dvorana nabito polna

Ljubljana, 11. novembra. Letošnja glasbena sezona utegne biti zelo zanimiva, pestra in bogata. Smemo trditi, da jo bomo lahko uvrstili med najplodovitejše, kar smo jih imeli v Ljubljani v zadnjih dveh desetletjih. Zahvala za to gre predvsem Glasbeni matici, ki je upoštevala zdrave pobude in povezala koristne glasbene zamislike pod svoje okrilje. S tem je omogočila neprekinjeno vrstitev lepih glasbenih večerov, ki nam prinašajo obilo umetniškega užitka. Solistični in komorni nastopom, ki so okrepili slovesno glasbeno čutečo Ljubljano, se je pridružil v ponedeljek prvi simfonični koncert v novi sezoni pod okriljem GM v Ljubljani. Je to otvoritveni simfonični koncert v seriji rednih simfoničnih koncertov, ki jih bo izvajal naš simfonični orkester, sestavljen iz odličnih godbenikov opernega ter radijskega orkestra. Vnetega pobornika te zamisli pa so našli naši vrli pobudniki v osebi našega marljivega dirigenta Draga Marija Šijanec, ki se je z vso njemu svojo gorečnostjo ter ob naslonitvi na Glasbeno matico lotil nalahke, toda plemenite naloge, da omogoči ljubljanskemu kulturnemu občinstvu slikovito revijo najznamenitjših izbranih simfoničnih skladb iz predklasične, klasične, zgodnje in visoke romantične ter moderne dobe.

Na svojem snočnem otvoritvenem simfoničnem koncertu so izvajali simfonične skladbe zgodnje romantičnih ter visoko romantičnih glasbenih vzorov. Najprej je bila na sporedu slavnostna predigra B. Smetanova »Libuše«, ki je vtisnila koncertu učinkovit poudarek. Občinstvo je s pobožno zbranstvom prisluhnulo praznično slovesnim zvokom, ki prepleta slokla bilo od svečanosti, polno donečih fanfar na začetku znamenite predigre pa tja do sklepne note. Kakor je namreč B. Smetanova v svoji »Prodani nevesti« zajel vedrino in veselo žarečo stran glasbenega izražanja in kakor je v svojem »Daliboru« podčrtal motiv zgodovinske tragičnosti, tako prevladuje v »Libuši«, ki ni prav za prav niti opera, niti glasbena drama in niti zgodovinska igra, temveč ki jo je skladatelj sam označil kot »slavni tableau«, neka častljiva prazničnost, neka vzvišena slavnostnost. Smetana si jo je zamislil kot neke vrste umetniško, glasbeno proslavo. Ob predigri »Libuše« povzamemo harmonični ter instrumentalni sijaj te skladbe, razbiramo pa tudi Smetanovo odlično spretnost, ki mu je omogočala, da je vprav mojstrsko izkoristil prirojenost lastnosti vsakega glasbila, predvsem pa trobil in pihal. Značilno je, da je neprekosljivo ustvarjajoči duh B. Smetane snoval »Libuše« v času, ko je zabelen po Češkem precej srdit boj za Smetano in proti njemu in ko so zagovorniki starega romantičnega mnenja odkrili Smetanovi glasbi narodni značaj ter klicali po skladatelju, ki naj bi ustvarjal iz bogatih vrelcev narodnih pesmi. Predigra k »Libuši« je tudi ob snočnem odličnem izražanju po združenem radijskem ter opernem orkestru na novo zaživela v vsej svoji lepoti, v vsem svojem svečanem zanosu.

Kantilenska lepota in lirčna ubranost odlikujeta drugo simfonično skladbo pred-snočnega večera P. Čajkovskega »Koncert za violino in orkester« v D-dur. Ta znamenita skladba je bila pri nas menda prvič izvajana po izvršnem zasutku, s spremljevanjem orkestra. Peter Čajkovski, učenec slavnega Antona Rubinstein, se je, kakor znano, oddaljil od vplivov novorusske glasbene šole. Kakor v njegovih drugih petih simfoničnih skladbah, tako se čuti tudi v tem njegovem simfoničnem delu nemški ter francoski vplivi, pa tudi ruski folklorni sledovi. Toda navzile temu je vili vsem trem stavkom od dostojanstvenega Allegra moderata in spetve Canzonette do učinkovitega finala močne poteze intuitivnega, individualnega ustvarjanja. Naš violinist virtuoz Albert Dermelj je imel ob izvajanju te očarljive skladbe priliko, da ponovno izpriča svoje odlike, o čemer še spregovorimo.

Visoko romantični stvaritvi P. Čajkovskega je sledila zgodnje romantična, slavnostna F. Schubertova »Nedokončana simfonija« v h-molu. O Francu Schubertu je znano, da je pritegovala predvsem lirika, da odlikuje njegove skladbe vedno nov, pomlajajoč, obnavljajoč tok melodije; njegova domena je uglasbena pesem, kjer se je kazal nedosežnega mojstra. Glede njegovih simfonij so bili mnogi glasbeni kritiki mnenja, da se izgubljajo v neki prebogatni širini. Pravična kritika pa priznava, da je ustvaril nepozabni Franc Schubert lepa, večkratna dela tudi na področju instrumentalne glasbe. V dokaz navajajo predvsem njegovo simfonijo v

C-duru ter snoči izvajano simfonijo v h-molu, s katero je hotel Schubert točno zacrtati razliko med romantično in klasično (Beethovno) simfonično obliko. Zasnutek Schubertove nedokončane simfonije je prišel v roke dvornemu kapelniku Herbecku šele l. 1865, ko je stikal po Hüttenbrennerjevi knjižnici. Tedaj so seveda krojili pomen te simfonije po Beethovnovih merilih; čuli so se pomisleki zaradi prerahle oblike in neložne gradnje. Toda močnejši nego vsi ti pomisleki je bil čar glasbe F. Schuberta, o katerem so šele kasneje zaslužili, da je usvarjal po novih načelih estetike in melodične poezije. In le iz tega viška smemo presojati Schubertovih devet simfonij, med njimi tudi nedokončano v h-molu, ob katere izvajanju smo se sinoči dobro navzili.

F. Schubert je odložil svoje pero ob pričetu tretjega stavka ter se zadovoljil z dvema stavkoma (Allegro moderato in Andante). Toda ob zametnih tonih, ki jih je prikladal veliki romantik v tej svoji simfoniji v življenje, se poslušalec lahko prepriča in si ustvari vtisk, da je slišal neokrnjeno, povsem dokončano skladbo, ki se ji je prilipila označba »nedokončane« zaradi dveh stavkov, ki sta pa F. Schubertu očitno povsem zadoščala. V prvem stavku »Allegro moderato« se namreč utrjuje iz basovskih nižin v boleče gorje, nema žalost, ki se sredi tu pa tam vznika, ki jo svetlejši tonovi vedno znova povrača. V vsej izvedbi prvega stavka prevladuje uvodni tema, Schubert ne razvija svoje uvočne misli. Od časa do časa jo podčrtuje, potem spet spreminja barvitost teže ali onega motiva. Pogloblja pa le žalostno stran celote. Vseščko dominira v tem prvem stavku občutje gniljive tožbe. Tudi v drugem stavku (Andante con moto) ne zasledimo simfonične enotnosti v Beethovnovem smislu. Motivi in melodije se menjujejo v neizčrpnem bogastvu lepote. Temó in žalost iz prvega stavka izpodirajo tukaj svetlejši toni; teža trpljenja je še umaknila lahkomu poletu v višine, kjer ni gorja in teme, ampak sreča in svetloba. Schubert je s tem dopolnil osnovni smisel te simfonije: Per aspera ad astra. In je odložil svoje pero. »Nedokončano« Schubertovo simfonijo je naš simfonični orkester sijajno odigral.

Težko bi si mogli misliti tako smiselno izbrani koncertni spored brez silne dramatičnosti, ognjevitega žara, ki ga cenimo pri nedosežnem Verdiju. Tudi njegove skladbe dopolnjujejo ter poživljajo nemalokrat simfonične koncertne sporede. Sinoči smo občudovali njegovo znamenito predigro k operi »Sicilske večernice«, ki je bila prvič izvajana na javnem koncertu v Ljubljani. Skladba razodeva vplive, ki se čutijo pri Verdiju za njegove pariške dobe. Kmalu po krstni predstavi »Traviata« (6. marca 1853 v Benetkah), se je podal namreč Verdi v Pariz, da napiše za tamšnjo opero tri operna dela »Les Vêpres Siciliennes« (1854), »Simon Boccanegra« (1857) ter »Un ballo in maschera« (17. II. 1859 v Rimu). V Parizu je Verdi opustil svoje dosedanje operno obliko ter se s temi tremi operami vzel do formata svetovnega skladatelja. Bogastvo melodij ter učinkov nam izpoveduje, da se v teh delih ne morejo utajiti vplivi mednarodnih glasbenih šol. Vzori velike, razvlečene Meyerbeerjeve in Halévyjeve opere so pospešili pri Verdiju njegovo težnjo k melodični dekorativnosti. Ko je bila Verdijeva »Giovanna d'Arco« sprejeta na odru milanske Scalle s hladno tišino, so se Verdi odločil, da prevzame lepo predigro za poznejše »Sicilske večernice«. In tako smo sinoči imeli priliko prisluhniti značilnim verdijevskim tonom. V resnobno pretresljivih, dramatično poudarjenih akordih, ki so imeli v krepkem sodelovanju trobil svoj močan poudarek, se je stopnjevala ognjevita predigra do veličastnega zaključka.

V središču tega verodostojnega reprodukcijskega podajanja je bil naš preizkušeni, mojstrski dirigent Drago Mario Šijanec. Svoje dirigentske odlike je izpričal na nelavni Rossinijevi proslavi v opernem gledališču. Če ga motrimo, ko je ravno v polnem dirigentskem elementu, se dozdeva ko da se njegova taktirka spreminja v pravo čarobno palico, s katero izvablja blagovestne tone. Orkester vodi z zanosom, ljubeznijo, visoko razvito glasbeno inteligenco ter invencijo. Strnil je operni ter radijski orkester, ki sestavljata ljubljanski simfonični orkester, v skladno celoto, prelil ju je v kompaktno izvajajočo edinicu, kjer ni opaziti usodnih neskladnosti reproduktivnega prijava in izvajalne tehnike. Tako se nam je D. M. Šijanec drugič letos uspešno predstavil s svojimi orkestrski. Močan uspeh snočnjega

prvega simfoničnega koncerta je omogočilo tudi dirigentovo temeljito poznanje simfonične literature. D. M. Šijanec pa ima še to odlično vrlino, da ume utisniti posameznim skladbam vse posebnosti ter značilnosti avtorjevega glasbenega hotenja in snovanja. Verno tolmačenje skladb podčrtuje njihove mikavnosti ter razlike, povzdičuje slikovitost koncertnega sporeda. D. M. Šijanec je dirigent širokega formata.

Drugi nosilec snočnjega prodornega uspeha je bil naš sijajni violinist Albert Dermelj, izvrstni gojenec Šlaisove in Humlove šole. Čisto, polno so zazveneli pol njegovi mojsrski gibiki rokami čudoviti toni Čajkovskega nežne simfonične skladbe ter se kakor prozorno odražali ob spremljavi ostalih godal. A. Dermelj kaže od nastopa do nastopa lep napredek. Zori in raste v virtuoznost. Se ne zadovoljuje le s tehniko, artistično spretnostjo, temveč dopolnjuje te svoje blesteče zunanje vrline s toplim občutjem, iskreno neposrednostjo. Uspešno razvija ter oblikuje solistični ton, ki pa je na drugi strani skladno usoglasen s celotnim orkestrom. V prvi vrsti z učinkovito soigro ostalih godal. Albert Dermelj je ob snočnji solistični reprodukciji dokazal, da premore z lahkoto igrati tudi zelo zahtevne skladbe. V poslušalcih je podkrepil upanje, da se bo ta naš mojstrski violinist razvil v kvalitetnega koncertnega solista z dostopom

pred še tako razvajo ter zahtevno glasbeno občinstvo.

Končno še nekaj besed o tretjem stebrih snočnjega pomembnega, kulturnega in prvovrstnega glasbenega dogodka: orkester. Okoli 60 godbenikov, ki sodelujejo v opernem in radijskem orkestru, je tesno povezanih v simfonično celoto, ki se je imenitno izkazala že ob Rossinijevi 150-letnici. Ta simfonični orkester je važna pridobitev za ljubljansko glasbeno življenje, saj nam bo v novi sezoni podajal izbrano cvetje s slikovitih poljan simfonične glasbe. Odlično je izvežban, v skupnem izvajanju homogen, izvrstno usoglasen. V deležu posameznih glasbil je precej izenačen, uravnotežen. In vendar sloni uspeh kompaktne orkestralne celote na posrednih godbenikih, od katerih je vsak zase mojster, dognan, izklesan interpret. Tako je iz reprodukcije najvažnosti posameznika, ki pa se v odrekanju svojih posebnih vrlin podreja celoti, zgrajena trina skupnost orkestra, ki je s tako preprečevalnim uspehom sodeloval na snočnjem večeru.

Glasbena Ljubljana se je vsem sodelujočim oddolžila s številnim odzivom, polno zasedbo velike unionske dvorane ter toplim aplavzom. V ospredju te hvaležne pozornosti sta bila predvsem dirigent D. M. Šijanec ter violinist A. Dermelj, ki sta zdatno obložena s sopki ter venci ohažala z odra. Glasbeni matiki ter vsem izvajajočim smo iskreno hvaležni za uro in pol nepozabnega glasbenega užitka.

Poslej bado vrtovi beli

kar se bo poznalo tudi na živilskem trgu — Zdaj je še dovolj zelenjave

Ljubljana, 11. novembra. V začetku se naši pridelovalci povrtnine, ki stalno zalagajo živilski trg, niso mogli prilagoditi novim razmeram. Niso se pridelovali dovolj tistih vrst zelenjave in solivca, ki jih gospodinjice najbolj kupovale. Napredaj je pa bilo precej nekaterih pridelkov, ki jih niso mogli vselej prodati. Seveda se ti pridelovalci niso mogli »preusmeriti« kar lepo čez noč. Potrpeli je bilo treba, da so začeli obdelovati vrtove za novo letino. Letos se je pa že poznalo, da so se naši pridelovalci povrtnine prilagodili novim razmeram. Povrtine je bilo napredaj mnogo več kakor lani. Trg so tudi zalagali vedno bolj s pridelki, ki so jih gospodinjice zahtevale. Kot primer naj navedemo, da je bilo letos posebno živahno povpraševanje po glavni, letni solati. Gospodinjice so jo želele kupovati tudi, ko je pridelek začel pohačati. Zelenjadarji so skušali ustreči kupovalcem, pa so tudi poslej, ko bi sicer ne bil več čas za to, pridelovali solato, tako da so še jeseni zalagali trg z njo. Tako je bila napredaj letna solata še, ko je bil čas za endivjo.

Povsem se naši zelenjadarji seveda še niso mogli preusmeriti v enem samem letu. Stročja fižola še vedno niso mogli pridelati dovolj. Prejšnja leta niso hoteli pridelovati posebno mnogo stročje fižole, ker so ga težko prodali. Fižol je bil tedaj zelo poceni in izkupiček pogosto ni poplačal truda in stroškov. Zdaj pa prodajalci niso mogli presoditi, ali bo tako živahno povpraševanje po stročjem fižolu, zato ga niso pridelali toliko za trg. Sicer so pa marsikaj pridelovali predvsem za svojo zimsko zalogo. Če je kaj ostalo, so pripeljali na trg. Nekateri so imeli tudi svoje stalne odjemalce, ki so prihajali sami po povrtnino in postregli so predvsem njim. Vendar je bilo tudi stročje fižole pridelanega precej več kakor lani.

Tako bi lahko naštevali še razne druge pridelke naših vrtov, ki jih je bilo letos precej več. Zlasti je bilo letos mnogo paraliznika. Po vsem tem, kar so ljudje letos najbolj kupovali, so pridelovalci lahko

presodili, kaj kaže pridelovati. Zemlja je bila vse leto dobro izkoriščena; čim je bil pospravljen ta pridelek, že so prekopali grede in posejali ali sadili drugo povrtnino. Tudi zdaj je na mnogih vrtovih precej zelenjave, seveda predvsem zimske, ki ji mraz ne more škodovati. Mnogo je pa tudi poznega zelja, ki je doslej še lahko raslo in ga bilo res škoda pospraviti, ko je dan za dnem gredo se tako prijetno sonce. Prav tako je na prostem še precej ohrovtov. Letos so mnogi gojili tudi precej brstnatega ohrovtov. Odkar ima špinača primernejšo ceno, je zelenjadarji pridelujejo tudi mnogo več. Na trgu je zdaj dan za dnem mnogo špinače. Vedno več je pa tudi motovilca, ki bo sčasoma, razen endivje, začel nadomestovati drugo zelenjavo.

Davi je marsikoga zeblo tudi na trgu, vendar mraz še ni tako vplival, da bi bilo napredaj kaj manj zelenjave. Sicer ni bilo tako živahno kakor je navadno ob sobotah, a blaga je bilo dovolj ter se gospodinjic ni bilo treba nikjer posebno gnesti. Dobro je bil trg založen z zeljnatimi glavami, kakor navadno je bilo mnogo endivje, na izbiro špinače in zelo lepe zelene, precej zelenega radiča in nekaj zelene kolerebe.

Branjevec so razstavili tudi danes precej cvetače, dobro ohranjene, zdrave. Dobro so pa bili še založeni s slako papriko. Čebule je zdaj malo manj, vendar je ne primanjkuje. Mnogo je lepih citron in oranž. Manj je pa jabolk, a se zdi, da tudi ni posebnega povpraševanja po njih.

Zelo živahno je bilo davi pri prodajalcih gob. Najboljših gob je napredaj le malo. Če štejemo med boljše gobe tudi šivke, sivo kolobarnico, jih je vseeno premalo. Tako ni napredaj sirovk ali brinjev, ki jih je treba prštevati med najboljše gobe. Danes se bilo največ ježkov, zlasti rjavih (srnice). Precej je bilo čebularjev. Med manj znanimi gobami na našem trgu je bilo danes napredaj tudi ovčje vime, na zunan malo podobno rumenemu ježku, a nima bodic pod klobukom, temveč luknjičasto kožo, podobno vimenu.

Narodno gledališče

Sreda, 11. novembra: ob 16. Hamlet. Red Sreda. Cetrtke, 12. novembra: ob 16.30 Gradbenik Solmes. Red Premierski. Petek, 13. novembra: ob 15. Oče naš. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Sobota, 14. novembra: ob 16.30 Gradbenik Solmes. Red B.

W. Shakespeare: »Hamlet«. Tragedija v petih dejanjih. Prevod: O. Zupančič. Osebe: Kralj — Levar, Hamlet — Jan, Polonij — Cesar, Horatio — Nakrst, Laert — Blaž, Rozenkranc — Drenovec, Gildenstern — Verdunik, 1. Igralec — VI. Skrbnišek, 1. Igralka — Boltar-Ukmarjeva, dva grobarja — Lipah, Plut, Fortinbras — Gregorin, Gertruda — Danilova, Ofelija — Juvanova, duh — VI. Skrbnišek. Režiser: dr. B. Kreft, scenograf: ing. E. Franz, scenska glasba: D. Zebre, dirigent: prof. F. Sturm.

Opera. Sreda, 11. novembra: ob 16. Traviata, Red A. Cetrtke, 12. novembra: ob 16. Seviljski bri-vec. Red Cetrtke. Petek, 13. novembra: Zaprti. Sobota, 14. novembra: Traviata. Izven.

G. Verdi: »Traviata«. Opera v treh dejanjih. Osebe: Violetta — Vidaličeva, Flora — Poličeva, Anina — Polajnjarjeva, Alfred — Čuden, Germont — Janko, Gaston — B. Sancin, Douploh — Anžlovat, Obigny — Dolničar, Grenvil — T. Petrovič k. g., sluga — Gregorin. Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Dehevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Karlovec za Rdeči križ. Krajevni odbor hrvaške Rdečega križa v Karlovcu je nabral med prebivalstvom in člani 346.476 kun.

Ugleden bolgarski književnik v Zagrebu. Predsednik Zveza bolgarskih pisateljev S. Čilingirov prispe sredi novembra v Zagreb, kjer bo gost zunanjega ministrstva. Bivanje v Zagrebu bo porabil, da se seznanja s hrvaškimi pisatelji in zagrebškimi kulturnimi zavodi.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Ker poteče ob koncu tekočega leta trgovinska pogodba med Nemčijo in Hrvaško sta se sestala te dni v Zagrebu nemški in hrvaški odbor za trgovinska pogajanja. Sklepnjena bo nova trgovinska pogodba za leto 1943.

Še dve žrtvi komunistov

Ljubljana, 11. novembra. 26. oktobra ponoči so odpeljali komunistični teroristi iz Perovega kaplana Antona Hočevarja. Vaščani so ga imeli zelo radi in takoj so se začeli bati zanj. Hočevar je bil doma iz revne kmečke hiše iz Male stare vasi pri Grosupljem. Zelo rad je zahajal med kmete. Zlasti radi so ga imeli fantje. Kaplan Hočevar je imel mnogo prijateljev tudi v gimnaziji. Novo mašo je pel šele pred tremi leti. Vaščane je takoj obsla zla slutnja, ki se je začela uresničiti. Komunistični teroristi so kaplana Hočevarja ubili nekeje v gozdovih pod Lipoglavom. Njegova tragična smrt je vzbudila med prebivalstvom še posebno ogorčenje in zgražanje.

Pri Sv. Križu nad Litijo so pa komunistični teroristi umorili 47letnega posestnika iz Brezovega Franca Jeršina, očeta 13 neposkrbljenih otrok. Pokojni je bil zgleden krščanski mož, pošten in značilen. Komunisti so prihrumeli v Brezovo v nedeljo 25. oktobra. Od Jeršina so zahtevali, naj jim pokaže pot na Primskovo. Kakor da bi slutil, kaj ga čaka, je hotel Jeršina poslati z njimi svojega 17letnega sina, toda komunisti se s tem niso zadovoljili. Moral je sam z njimi. Sosedje se seveda niso upali za njim. Šele drugo jutro so našli Jeršina mrtvega blizu domače hiše. Imel je razbito glavo, zlomljeno roko in odtrgane prste na desnici. Poleg tega je bil pa še ustreljen. Pokojni ni storil nikomur nič hudega. Bil je samo vedno oholo proti brezbožnemu in nečloveškemu početju komunističnih teroristov. In to je zadostovalo, da je moral tako tragično umreti.

Dolgi vrsti drugih nesrečnih žrtev komunističnega terorizma sta se pridružili še dve. — kakor vse druge glasno kliče, da je za skrajni čas, da se napravi temu nečloveškemu početju konec.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 11. novembra: Martin Škof DANASJE PRIREDITVE Kino Matica: Bogastvo ni sreča Kino Sloga: Jutrnica Kino Union: Takšen mora biti mož! Umestnostna razstava Putih-Kalin-Krag-Omersa v Jakopičevem paviljonu DEŽURNE LEKARNE Danes: Dr. Leustek, Rajska cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Iz pokrajine Trieste

— Junaska smrt triestinskega častnika. V borbah na Hrvaškem je padel topniški poročnik Ferruccio Diapell, rojen v Triestu l. 1921. Studiral je na triestinskem tehničnem zavodu »Leonardo da Vinci«, kjer si je pridobil geometrijsko diplomu. L. 1941 je odstopoval kot prostovoljec na bojišče. Pokojnik je izšel iz vrst triestinskega G. I. L-a in G. U. F-a. Uvrščen je bil v 153. topniški polk. Prišel je na Hrvaško, kjer je pokazal visoko mero pripravljenosti za žrtve in borbo.

— Umestnostna razstava. V Michellazzevi galeriji v ulici S. Nicolo so razstavljene umetnine slikarjev Alciatija, Barisona, Bellonija, Besdnarja, Boldonija, Caprila, Casciara, Carlinija, Ciardiya B. in Viljema, Dal Dona, Fattorija, Favretra, Fragaicoma-Cole, Hackerta, Laurentija, Longonija, Lonze, Milefija, Morellija, Pasinija, Pallizzija, Piattija, Rietija, Rotte, Sorbija, Fita, Veride in Zessosa.

— Lepi uspehi triestinskega tria v Spaniji. Triestinski trio De Rosa - Zanetovich - Lana je zaključil te dni svojo koncertno turnejo po vseh večjih španskih mestih. Nastopili so na desetih koncertih, med drugim v Barceloni, Bilbau, S. Sebastianu, Valladolidu, Malagi, Valenciji in Saragosi. Madridski listi izčrpno poročajo o odličnih izvajalnih kvalitetah vseh treh umetnikov triestinskega tria

Novi sezname točk za oblačilne predmete

Včeraj smo na tem mestu objavili vsebino narejene Visokega komisarija o novih predpisih za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov. Naredba je objavljena v »Službenem listu« z dne 7. t. m.

Kakor smo že včeraj navedli se tabeli A in B (ki vsebujejo sezname točk za posamezne predmete, vezane na izkaznice, in izdelke, ki niso vezani na izkaznice) iz naredbe Visokega komisarija z dne 8. novembra 1941-XX nadomeščata z novima tabelama A in B. V naslednjem prinašamo nove sezname točk.

TABELA A

I. Oblačilni predmeti za moške in dečke (izvzemši pletenine in nogavice)

	Število točk (z arabikimi štev.) za vsak predmet
1. Jopete (izvzemši delovne):	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m: moški	46
dečki (dolžina 48-65 cm)	24
b) iz blaga, težk. do 300 g na m: moški	31
dečki (dolžina 48-65 cm)	15
2. Telovniki:	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m: moški	7
dečki (dolžina do 50 cm)	3
b) iz blaga, težk. do 300 g na m: moški	5
dečki (dolžina do 50 cm)	3
3. Hlače (izvzemši delovne):	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m: moški	30
dečki (dolžina do 95 cm)	14
b) iz blaga, težk. do 300 g na m: moški	20
dečki (dolžina do 95 cm)	10
4. Kratke hlače:	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m: moški	17
dečki (dolžina do 50 cm)	8
b) iz blaga, težk. do 300 g na m: moški	10
dečki (dolžina 35-45 cm)	5
5. Zimske suknje, plašči in površniki:	
a) iz blaga, težk. nad 500 g na m: moški	85
dečki (dolžina 66-95 cm)	51
b) iz blaga, težk. do 500 g na m: moški	42
dečki (dolžina 66-95 cm)	27
6. Dežni plašči in dežne pelterine:	
a) iz gumiranega platna, celofana ali drugih sintetičnih snovi: moški	22
dečki (dolžina 66-100 cm)	12
b) ostali: moški	42
dečki (dolžina 66-100 cm)	27
7. Srajce katere koli oblike in za katero koli rabo:	
a) z dolgimi rokavi, s pršitimi ali prostimi ovratniki, s vstevši dodatni ovratnik in par manjših: moški	14
dečki (dolžina 61-65 cm)	8
b) s kratkimi rokavi: moški	6
dečki (dolžina 61-65 cm)	6
8. Ovratniki: moški in dečki	1
9. Manšete (1 par): moški in dečki	1
10. Kravate: moški in dečki	2
11. Delovne halje:	
a) iz tipiziranih tkanin kat. D št. 3, 69 in 157	25
b) ostale: moški	42
dečki (dolžina do 100 cm)	20
12. Delovni jopeti iz tipiziranih tkanin kat. D št. 3, 69 in 157	20
13. Delovne hlače iz tipiziranih tkanin kat. D št. 3, 69 in 157	10
14. Spodnje hlače (ne iz pletenine):	
a) dolge: moški	8
b) kratke: moški	5
dečki (dolžina 27-35 cm)	3
15. Pizame:	
a) nočne: moški	22
dečki (dolžina jopita do 65 cm, hlače do 95 cm)	16
b) dnevne: moški	46
dečki (dolžina jopita do 65 cm, hlače do 95 cm)	35
16. Halje:	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: moški	53
dečki (dolžina do 100 cm)	41
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: moški	33
dečki (dolžina do 100 cm)	23
17. Kopalni plašči: moški	18
dečki (dolžina do 100 cm)	18
18. Zepni robci:	
ne pod 25x25 do 50x50 cm: moški in dečki	1
19. Ostali robci in šerpe (ne iz pletenine):	
a) do 1/2 m: moški in dečki	3
b) nad 1/2 m: moški in dečki	6
c) nad 1 m: moški in dečki	12
20. Predpasniki in prašne halje: moški	15
dečki (dolžina 66 do 90 cm)	10
21. Šali: moški in dečki	17
22. Kožuh: moški	120
23. Rokavice iz tkanin ali iz usnja: moški in dečki	3
24. Klobuki iz klobučevine: moški in dečki	5
25. Cepice: moški in dečki	3

II. Oblačilni predmeti za ženske in deklice

(izvzemši pletenine in nogavice)

	Število točk (z arabikimi štev.) za vsak predmet
1. Obлека v enem samem kosu:	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: ženske	44
deklice (dolžina 61-90 cm)	33
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: ženske	23
deklice (dolžina 61-90 cm)	17
2. Posamezne jopice:	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: ženske	36
deklice (dolžina 48-65 cm)	25
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: ženske	20
deklice (dolžina 48-65 cm)	14
3. Srajce:	
a) ženske	6
deklice (dolžina do 40 cm)	6
4. Spodnje hlače:	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: ženske	18
deklice (dolžina 35-60 cm)	13
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: ženske	13
deklice (dolžina 35-60 cm)	7
5. Zimske suknje, plašči in površniki:	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: ženske	77
deklice (dolžina 66-95 cm)	45
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: ženske	38
deklice (dolžina 66-95 cm)	23
6. Dežni plašči in dežne pelterine:	
a) iz gumiranega platna, celofana ali drugih sintetičnih snovi: ženske	22
deklice (dolžina 66-100 cm)	12
b) ostali: ženske	42
deklice (dolžina 66-100 cm)	27
7. Srajce:	
a) katere koli oblike in za katero koli rabo, izvzemši spalne srajce: ženske	6
deklice (dolžina 61-75 cm)	4
b) spalne srajce: ženske	13
deklice (dolžina do 120 cm)	9
8. Spodnje hlače (ne iz pletenine): ženske	4
deklice (dolžina 27-35 cm)	3
9. Spodnje obleke in kombinize (ne iz pletenine): ženske	9
deklice (dolžina do 80 cm)	6
10. Domače in prašne halje: ženske	15
deklice (dolžina do 90 cm)	10
11. Predpasniki:	
a) iz blaga: ženske in deklice	6
b) za sobarice: ženske in deklice	3
12. Kopalni plašči: ženske	30
deklice (dolžina do 100 cm)	17
13. Pizame: ženske	22
deklice (dolžina jopita do 60 cm, hlače do 90 cm)	16
14. Halje:	
a) iz blaga, težk. nad 150 g na m: ženske	49
deklice (dolžina do 100 cm)	28
b) iz blaga, težk. do 150 g na m: ženske	18
deklice (dolžina do 100 cm)	9
15. Kostumi za sončenje (ne iz pletenine): ženske	12
deklice (dolžina hlači 31-40 cm)	10
16. Zepni robci:	
ne pod 25x25 do 50x50 cm: ženske in dečki	1
17. Ostali robci in šerpe (ne iz pletenine):	
a) do 1/2 m: ženske in deklice	3
b) nad 1/2 m: ženske in deklice	6
c) nad 1 m: ženske in deklice	12
18. Rokavice iz tkanin ali iz usnja: ženske in deklice	3

19. Klobuki:	
a) iz klobučevine, baržuna, pletenin ali druge tkanine, opremljeni ali ne: ženske	4
deklice (obseg največ 56 cm)	3
b) iz slame, lubja, palmovih vlaken, oblačila ali podobnih snovi, opremljeni s tkanino, ki so vezane na izkaznico: ženske	3
deklice (obseg največ 56 cm)	2
20. Šali: ženske in deklice	17
21. Kožuh:	
A) jagnječji, kozji, zajčji, mačji ali krtači: a) kazaški, dolgi do 50 cm: ženske in deklice	25
b) jopiti in plašči od 51-90 cm: ženske in deklice	30
c) plašči nad 90 cm: ženske	40
B) ostali kožuh: a) jopiti: ženske in deklice	70
b) plašči: ženske in deklice	100

III. Oblačilni predmeti za otroke od 1. do 4. leta (izvzemši pletenine in nogavice)

	Število točk (z arabikimi štev.) za vsak predmet
1. Obleke (v enem samem kosu z dolžino 60 cm ali v dveh kosih z jopcem do 47 cm in hlačkami ali kriticem do 34 cm):	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m	17
b) iz blaga, težk. do 200 g na m	9
2. Kratke hlače in kratka krila (dolžina do 34 cm):	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m	17
b) iz blaga, težk. do 200 g na m	9

a) iz blaga, težk. nad 200 g na m	7
b) iz blaga, težk. do 200 g na m	3
3. Zimske suknje, površniki, plašči in dežni plašči (dolžina do 65 cm):	17
4. Srajce (dolžina do 60 cm):	12
5. Spodnje hlače (ne iz pletenine): dečki (dolžina do 26 cm):	2
6. Pizame (dolžina do 90 cm):	2
7. Zepni robci, pod 25x25 cm, za 1 par	2
8. Predpasniki (dolžina do 65 cm):	2
9. Šali in šerpe (ne iz pletenine) do 1/2 m:	2

IV. Pletenine in nogavice

	Število točk (z arabikimi štev.) za vsak predmet
1. Pletenine, spodnje, vrhne ali kopalne:	
a) težke do 50 g	3
b) težke od 51-100 g	6
c) od 101 do 150 g	9
d) večje teže po 3 točke za vsakih nadaljnjih 50 g ali manj	1
2. Nogavice in kratke nogavice za par: dečki (dolžina stopala nad 18 1/2 cm do 26 cm)	2
deklice (dolžina stopala nad 18 1/2 do 23 1/2 cm)	1
otroci (dolžina stopala do 18 1/2 cm)	1
3. Otroške sportne nogavice za 1 par: moške in ženske	7
deklice (nad 18 1/2 do 23 1/2 cm)	5
deklice (nad 18 1/2 do 23 1/2 cm)	5
otroci (do 18 1/2 cm)	1

Nadaljevanje sledi

DNEVNE VESTI

— Odlikovanja junaško padlim. Srebrno svetinjo so prejeli v spomin poročnik kapitan od Avgustin Battistella iz Breganse pri Vicenzi. Uvrščen je bil v sestav konjeniškega polka »Piemonte Reale«. Manipulski vodja Plinij Bergamini iz Coppara pri Ferrari. ki je pripadal 5. legiji Crnih srajc. Oddelkovni vodja Marij Ponziari iz Civitavecchie pri Rimu. Služil je v 117. bataljonu Crnih srajc. Oktavij Righetti iz Nonatola pri Modeni. Služil je v 72. legiji Crnih srajc. Crna srajca Franc Acerbo iz Trevignana Romana pri Rimu, ki je pripadal 117. bataljonu Crnih srajc.

— Agronomski zavod za Italij. Afriko. V Florenci bo danes odprt nov sedež Kr. agronomskega zavoda za Italijansko Afriko. Otvoritveni slovesnosti bodo prisotni ter kolonialnega življenja.

— Na mednarodnem matematičnem kongresu v Rimu so razpravljali nemški matematik Hasse, madžarski Kerekjarto, italijanski Conforto, švicarski Speiser ter italijanski Ricci. Razprave zbranih udeležencev matematikov so se nanašale na moderne številne teorije ter italijanskega algebrnega geometrijo s posebnim ozirom na najnovejšo Severijevo izsledke.

— Grobovi iz neolitne dobe v Španiji. Iz Madrida poročajo: Dva grobova iz neolitne dobe sta bila izkopana na grobišču Sabadell. V enem izmed njih so našli popolnoma ohranjen človeški okostnjak, v drugem pa človeške kosti, razen tega najprej vzorec kremenastega roza, kar so jih doslej našli.

— Pomembno delo o italijanskih humanistih. Iz Florencije poročajo: Nacionalni zavod za študij preporoda pripravila izdajo važnega dela. Gre za spis o kompletnem repertoarju, ki bo zelo dobrodošel vsem onim, ki se zanimajo za življenje in delo italijanskih humanistov, kakršno je bilo dognano po najnovejših ugotovitvah italijanskih ter tujih raziskovalcev.

— Strela je zanetja ogenj. Nad novarsko okolico se je razvil požar neurje. Sredi naliva in grmenja je treščilo v domačijo posestnika Hamilkarja Sguazzinija. Plameni so zajeli gospodarske objekte ter upeleli veliko zalogo slame, sena, razen tega so bili uničeni tudi poljedelski stroji.

— Biserna poroka. V Torinu sta slavila biserno poroko vzročna zakonca 79 letni Avgustin Fucchio in 84letna Katarina Pautasso. Slavljenca sta ob tem redkem slavlju zelo ponosna na svojih 11 sinov in nešteto vnukov ter pravnikov, v katerih veseli družbi sta praznovala jubilej svojega zakonskega sožitja.

— Lep uspeh italijanske opere v Berlinu. Včeraj je bila uprizorjena v berlinski operi »Deutsches Opernhaus« opera »Don Giovanni« di Manara. ki jo je uprizaril Franco Alfano. Opera, ki jo je režiral znani operni režiser Viljem Rode, je žela prodoren uspeh.

— Umrl je zaslužen organizator gledaliških predstav. V Rim je prisel nedavno 56-letni organizator gledaliških predstav Angelo Gandolfi, da tolmači filmsko realizacijo dela »Naš prihodnji«. Pokojnik si je pridobil velike zasluge pri organizaciji predstav, v katerih so se igralci posluževali narečja. Rodom je bil iz Bologne, kjer je svojčas ustanovil agilno odrsko skupino, ki je nastopala z velikim uspehom ne le v Bologni, ampak v vseh večjih italijanskih mestih.

— Umetniška in zgodovinska vrednost grobnic pod baziliko sv. Petra. Na podlagi preiskovanja grobnice sv. Petra so bila storjena doslej važna odkritja, ki potrjujejo najstarejše dokumente, ki se nanašajo na grob prvaka apostolov. Pozornost je sedaj pri teh raziskovanjih posvečena predvsem onim grobnicam in grobovom, ki so razvrščeni v dveh vrstah v višini stebrov, ki so v severni vrsti, pripadajo času od druge polovice drugega stoletja do pričetka tretjega stoletja. Spominski napisi, ki so bili najdeni na tem mestu, omogočajo identifikacijo posameznih grobov, ki kažejo izredno razkošje v marmornih okrasitvah, slikarjih ter arhitektonskih motivih. Na grobu Lucija Tulija ter njegove žene Tulije Atenaide, ki je bil urejen za sinove in vnuke ter njune osvobodence, sta še nizka stebra z napisoma obema sinovima. V notranjosti grobnice so rakve, okrašene s kiparskimi deli. Vse te rakve pripadajo tretjemu stoletju. Rakve Lucije Acestije Edone nosi doprni kip žene grškega imena. Na levi in desni strani so razni okrasni. Umetniško izdelavo ter okus kažejo tudi ostale rakve ter grobnice, o katerih poročajo zelo izčrpno italijanski časopisi.

— Židovski tihotapec zajeti na Finskem. Pristojnemu sodišču v Helsinkih je bila izročena nova skupina židovskih tihotapev, ki so se pečali s tihotapljenjem bencina čez mejo. Obtoženi so, da so prodali več ko 20.000 litrov bencina po astronomskih cenah.

jana v Nemčiji. Pri izvedbi so sodelovali orkestralni direktor Erih Ortmann, nadalje Josip Rixner kot instrumentator ter Ralph M. Siedel kot prevajalec italijanskega besedila v nemščino.

— Umrl je general Edmondo De Stefani. V mestu Celle Ligure je umrl general Edmondo De Stefani, ki je doživel častitljivo starost 92 let. Pokojni general je bil rojen dne 17. septembra 1850. Promoviral je v stroki inženjerstva na modenski akademiji. Hitro je napredoval v vojaški karieri do generalnega čina. Več let je poučeval v vojni šoli. Ko je bil star 76 let, je bil imenovan za političnega tajnika v mestu Celle Ligure.

— 45 mrtvih in 120 ranjenih v Helsinkih. Ob priliki zdajnjega boljševiškega letalskega napada na Helsink je bilo med mestnimi prebivalci 45 smrtnih žrtev in 120 ranjenec. Med žrtvami so po večini otroci.

— Nova italijanska komedija. Iz Rima poročajo: Znamo italijanski komediograf Cesare Giulio Viola je napisal novo komedijo v treh dejanjih, ki ima naslov »Paura« (Strah). Odlična igralska skupina Elze Merlini je že pričela z bralnimi vajami ter bo novo veseligrlo v kratkem uprizorila na enem rimskih odrov.

— Delavnost italijanskih skladateljev. Kakor poročajo iz Rima, je dovršil te dni skladatelj maestro Karol Ravasenga sinfonično skladbo pod naslovom »Vojakovo življenje«. Sinfonična skladba obsega tri dele: prvi del nosi naslov »Slovo«, drugi del »Junaka delca«, tretji pa »Vrnitev«. Prvi in tretji stavek se odlikujeta po svetli melodiki. Skladatelj maestro Enzo Calace z milanskega konservatorija doživlja več novih skladb, med drugim sonato za čelo in klavir. Skladatelj Giulio Tocchi je končal Trio za harfo, flauto in violo. Skladbo je posvetil »Triu Artis« v Rimu. Skladbo je zasnoval na podlagi plesnih zasnovk nemških avtorjev iz 18. stoletja. Skladatelj Nino Rota je dovršil svojo drugo sinfonijo za orkester. Dante Aderighi je zaključil skladbo za trio Artis, ki ga sestavljajo harfist Ruata Sassoli, flautist Tasinari in violinist Sabatini. V gledališču Adriano v Rimu bodo izvajali skladbo G. Petrassija za zbor in orkester (Psalm IX). Isto skladbo bo izvajal skupno s Kodaljevim »Madžarskim psalmom« budimpeštanski mestni zbor in orkester na svoji koncertni turneji po vseh večjih italijanskih mestih. Številne nove skladbe kažejo vneto delavnost italijanskih skladateljev, odličnih predstavnikov italijanske ustvarjajoče glasbene umetnosti.

— Zatemnitev v Švici. V smislu nove odredbe švicarske vojaške oblasti se bo pri čisti odsled zatemnitev v Švici ob 20. uri namestu ob 22. uri.

— Izžrebane nagrade. Izžrebane so bile sledeče štev. zakladnih bonov: Dve nagradi po 100.000 lir za št. 633.342 in 715.949. Štiri nagrade po 50.000 lir za št. 280.166, 679.593, 721.894 in 1.510.716. Te nagrade se tičejo zakladnih bonov serije S. V seriji T: štiri nagrade po 100.000 lir za št. 1.265.888 in 1.826.949. Štiri nagrade po 50.000 lir za št. 421.744, 802.417, 1.511.048 in 1.775.755.

— Razvoj italijanskih madžarskih gospodarskih odnosov. Zadovoljiv potek trgovinskih izmenjav med Italijo in Madžarsko se bo še bolj pospel ter poglobil na še širši osnovi, ki jo predvideva nedavno sklenjen dogovor o veljavnosti do 30. junija 1943. Ta dogovor ima v smislu poročila gospodarskega finančnega dopolnilnega vestnika agencije »Agit« namen, da se doseže obojestransko izenačenje izmenjavnega blaga po njegove vrednosti. Med predmeti, ki jih Italija izvažava v Madžarsko, je predvsem umetna svila, tekstilni izdelki, bombaž. Izenačenja izmenjava novih kontingentov bo izvedena na podlagi vrednosti izmenjanih predmetov, pri čemer bo upoštevan tudi kliring v prid Italiji. Za gotove predmete so določeni kontingenti prehodnega značaja. Novi dogovor med Italijo in Madžarsko je bil podpisan po sklenitvi sličnega dogovora med Nemčijo in Madžarsko. Po novem dogovoru ne bodo več pripuščene kompenzacije zasebnega značaja.

— Pričetek sinfoničnih koncertov v Rimu. Iz Rima poročajo: Te dni je bil v Adrianu otvoritveni koncert v novi sezoni sinfoničnih prireditelj. Maestro Bernardino Molinari je zbral najlepše skladbe volidnih italijanskih in tujih simfonikov. Večer je vzbudil živahno zanimanje in umetniških krogih ter navdušeno priznanje.

— Nesreče. V ponedeljek in včeraj so iskali pomoči v ljubljanski bolnici naslednje ponesrečenci. Ana Zgonc, 50-letna žena posestnika z Iga, se je na njeni ranila v desno nogo. — Jure Jurkovič, 74-letni beač, je prišel na Ježico pod voz; ranjen je po trupu. — Marija Radionov, 78-letna zasebnica iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Vili Rajkard, 22-letni brusar iz Ljubljane se je močno potolkel pri padcu na stopnicah. — Simon Wember, 3-letni sin krojaškega mojstra iz Ljubljane, si je pri padcu zlomil ključnico. — Marija Ponikvar, 55-letna žena posestnika iz Kozarij, si je pri padcu zlomila levo nogo.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih v kinu Matic in Unionu: ob 1/2 16. in 1/2 18. uri. V Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v vseh treh kinematografih: ob 10., 1/2 14., 1/2 16. in 1/2 18. uri!

KINO MATICA TELEF. 22-41

Tenorist Giuseppe Lugo poje arije in popevke v sijajni glasbeni komediji

Bogastvo ni sreča

PRVI SLAGER-FILM SEZONE!

KINO UNION TELEF. 22-21

Ljubezne lepe, razvaje meščanke in postavnega ter značajnega kmetskega fanta

Takšen mora biti moč!

Igralci: Adolf Jahr, Birgit Tengroth

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Prepričljiva socialna stvarnost v filmu globoke in napete vsebine

Jetnica

z odličnimi umetniki: Eszter Szilagyi, Tivadar Uray, Gyula Csontos

IZ LJUBLJANE

—lj Prva slana. Danes je dan priljubljene svetnice Martina, ki je dal pol plašča prebivalcem revežu in ki krščeje vino (a ne z vodo). Davi je bilo mrzlo, tako da bi moral sv. Martin oddati še drugo polovico plašča. Prvič v tej jeseni je slana pobelila zemljo. Ponoci je bilo jasno in zemlja se je zelo ohladila, čeprav je

Sedaj je čas za saditev sadnih dreves Zemljo pa je treba poprej temeljito pripraviti — Kako rigolamo

Ljubljana, 11. novembra
Cim salno drevje izgubi listje, nastopi čas primeren za saditev mladih dreves. Poznamo in govorimo o jesenski in pomladski saditvi sadnih dreves, kar pa nekateri ne smatrajo za pravilno, češ da bi bilo pravilno govoriti o saditvi sadnih dreves v času mirovanja njihove rasti.

Kar je mestnih, pa tudi ogromna večina podeželskih saljarjev, je navezana na sadno drevje, ki ga dobavljajo podružnice strokovnih društev. Če hočemo, da bo denar, ki ga izdajamo za mlado drevje, koristno naložen, moramo drevce tudi pravilno posaditi. To pa ni enostavno, zlasti ne za začetnike.

Najvažnejši pogoji pravilne salitve mladega sadnega drevja se tičejo izbire primerne prostora, določitve primerne razdalje med drevesi, dobre priprave zemlje in pravilne višine saditve. Glede izbire prostora velja na splošno, da je treba plemenite vrste sadnega drevja saliti tako, da so zaščiten pred vremenskimi neugodnostmi in da pridejo v najboljšo zemljo. Vse to bo pri roki največkrat blizu doma. Gospodarske vrste sadnih dreves pa sadimo lahko na bolj odprti prostorih, torej bolj daleč od doma. Glede prave razdalje, kjer se še vedno mnogo greši, moramo vedno misliti na to, da se bo drevje čez vrsto let zelo razraslo. Potrebnovalo bo mnogo prostora, da se bosta mogla cvet in sad dobro razvijati. Če je drevje pregozno sajeno, rodovitnost pojema. Sadjar nima nobenih koristi, če se mu »posreči« zasaditi na določenem prostoru čim več dreves. Pri kvadratni saditvi priporočamo izkušnja, da morajo biti jablane najmanj 8, hruske pa 10 metrov narazen.

Kako pa pripravimo zemljo? To je odvisno od tega, kakšne množice sadnega drevja nameravamo posaditi. Kdor bo sadil eno drevce, bo pač pripravil zemljo samo zanj; kdor pa namerava zasaditi večjo površino in večje število sadnih dreves, ta pa bo predelal in pripravil vsjo zemljo obnem s tako imenovanim rigolanjem.

Pri saditvi posameznih sadnih dreves se bomo zadovoljili s kopanjem jam, ki morajo biti izkapanje in pripravljene najmanj tri tedne pred saditvijo

Ne preveč jedi iz koruzne moke

Nevarni bolezniki pelagra in spruce zaradi pomanjkanja vitaminov B: ob prevelikem uživanju jedi iz koruzne moke

Ljubljana, 10. novembra

O pelagri ste že marsikaj čitali in veste, da je nevarna bolezen, ki nastaja v neki zvezi z uživanjem jedi iz koruzne moke. To je pa tudi skoraj vse, kar vedo o pelagri ljudje, ki jo poznajo vsaj po imenu. Pri nas pelagra ni posebno pogosta bolezen, ker ne uživamo pretežno koruznih jedi, kakor v nekaterih drugih pokrajinah. Vendar je prav, da se poučite nekoliko o tej bolezni ter da ne boste precenjevali koruzne moke, ki jo dandanes nekatere gospodinjice celo raje kupujejo od mešane pšenice. Sicer ni tako velika nevarnost, da bi zboleli za pelagro, vendar je potrebno, da vemo vsaj, kaj preprečuje bolezen.

Kompleks vitamina B2

Ko govorimo o vitaminu B, moramo vedeti, da s črko B označujemo celotno vrsto vitaminov, o čemer smo povedali nekaj že zadnjič. V današnjem primeru nas zanimajo predvsem vitamini kompleksa ali združbe B. To združbo vitaminov sestavljajo: vitamin B₁ v ožjem smislu, B₂ in B₆, B₁₂, B₃, B₅, B₇, B₈, B₉, B₁₀, B₁₁, B₁₃, B₁₄, B₁₅, B₁₆, B₁₇, B₁₈, B₁₉, B₂₀, B₂₁, B₂₂, B₂₃, B₂₄, B₂₅, B₂₆, B₂₇, B₂₈, B₂₉, B₃₀, B₃₁, B₃₂, B₃₃, B₃₄, B₃₅, B₃₆, B₃₇, B₃₈, B₃₉, B₄₀, B₄₁, B₄₂, B₄₃, B₄₄, B₄₅, B₄₆, B₄₇, B₄₈, B₄₉, B₅₀, B₅₁, B₅₂, B₅₃, B₅₄, B₅₅, B₅₆, B₅₇, B₅₈, B₅₉, B₆₀, B₆₁, B₆₂, B₆₃, B₆₄, B₆₅, B₆₆, B₆₇, B₆₈, B₆₉, B₇₀, B₇₁, B₇₂, B₇₃, B₇₄, B₇₅, B₇₆, B₇₇, B₇₈, B₇₉, B₈₀, B₈₁, B₈₂, B₈₃, B₈₄, B₈₅, B₈₆, B₈₇, B₈₈, B₈₉, B₉₀, B₉₁, B₉₂, B₉₃, B₉₄, B₉₅, B₉₆, B₉₇, B₉₈, B₉₉, B₁₀₀.

Akutna in kronična pelagra

Razlikovati je treba med akutno in kronično pelagro. Akutna pelagra je posebno nevarna bolezen, kajti bolnik umre že po nekaj tednih. Zelo je podobna trebusnemu tifusu in menda jo včasih tudi zamenjavajo s to boleznijo. Sicer je pa zelo huda tudi kronična pelagra. Bolnik trpi včasih celo desetletje. Ozdravi le malo bolnikov, kajti zdravljenje je uspešno le v začetku, pozneje pa lahko dosežejo le delne uspehe. Zato bi morali tem bolj poznati začetne znake bolezni, da bi se začeli zdraviti dovolj zgodaj. Bolnik sam seveda navdno ne more prepoznati bolezni, toda zdravnik lahko dožene, za čim je obolen. Opozoriti je treba zlasti na naslednje znake. Pri kronični pelagri se navadno pojavi kožna rdečica, včasih se celo napihnejo mehurji. Kožo pokrijejo gnojni prišči. Površnica zaroženi. Bolna koža tudi odebli in sčasoma potemni. Bolezen prepoznamo najlaže po tem, da koža oboli predvsem tam, kjer je izpostavljena soncu. Sumljivo je torej, če oboli koža na licu, rokah in zatilju. Če hodimo bosi kakor kmetje, oboli koža tudi na nogah. Razen teh znakov je še več drugih. Predvsem moramo biti vselej pozorni na motnje v prebavi. Ko obolimo za pelagro, se jezik odebli, postane rdeč in precej boli, oteče pa tudi sluznica v ustih. Bolnik nima več teka. Napadajo ga hude slabosti in sili ga k bruhanju. Vrste se prolivi. Blato je tekoče in vsebuje gnojno sluzaste primese. Pelagro pa tudi očitujejo živčne motnje. Tudi glavobol lahko naznanja pelagro, zlasti pogost. Sumljivo so omedlevice, nevralgija in razne živčne motnje. Bolnik bi se moral dati vsekakor preiskati, čeprav misli, da ni nič hudega, ko ga pogosto muči glavobol in trpi zaradi prebavnih težav. Celotne epileptični napadi so lahko znak pelagre.

Bolezen najbolj pogosta spomladi

Posebno previdni moramo biti, da ne obolimo za pelagro spomladi. Tedaj organizem najbolj pogošča vitaminov, ki jih je v zimskih mesecih porabil iz svojih »zaloga«, ko je bila hrana revna na vitaminih. Spomladi moramo biti pozorni na značilne znake, ki kažejo, da organizem pogošča vitaminov. Znana utrujenost spomladi je takšen značilen znak. Prvi znaki bolezni za pelagro spomladi so razne živčne motnje, bolečine v hrbtu in glavi, omotica in poboitost. Težko hodimo in nič se nam ne ljubi, kakor pravimo. Bolnik je redkobeseden. Čuti se utrujenega, a ponoči ne more spati. Vedeti moramo, da včasih pelagra nastopa tudi skupno z drugimi boleznimi; tako se pelagri pogosto pridružita tudi skorbut in beri-beri. Pri nas tej bolezni ne posvečamo takšne pozornosti, ker ne nastopa tako pogosto kakor n. pr. v nekaterih ameriških pokrajinah, kjer pridelujejo mnogo koruze ter se hranijo predvsem z njo. Dognali so, da ni tako nevarno uživati pretežno koruznih jedi, če jim dodajamo dovolj mleka. Tako so koruzni žganci, politi z mlekom, izvrstno hranilo, kar so ugotovili tudi zdravniki. Dognali so, da prav ta hrana zelo pospešuje rast kosti in prebivalci revnih krajev, kjer se hranijo skoraj s samo koruzo in mlekom, so postavni in močni, pa tudi zdravi. Za pelagro pa obolevajo v krajih, kjer uživa-

vajo jedi iz koruze, ne pa tudi dovolj mleka. Za pelagro ne obolevajo le ljudje. Obolenja za to boleznijo so opazili tudi pri psih. To je treba povedati tistim prijateljem živali pri nas, ki pitajo pse s samo suho polento. — Kaj je prav za prav vzrok obolenja za pelagro? Pomanjkanje vitaminov B, in sicer vitaminov B₁ in B₂. Vendar se tem še ni povsem pojasnil nastanek bolezni. Domnevajo, da mora biti še neki vzrok, ne le zgolj preveliko uživanje koruznih jedi.

Kako preprečimo obolenje?

Dejali smo, da je mleko učinkovito sredstvo proti obolenju za pelagro. Da se pa bomo znali ubraniti bolezni, bomo morali razlikovati med primarno in sekundarno pelagro. Primarno pelagro povzroča pomanjkanje vitaminov B₁ in B₂ in baje tudi H. Najučinkovitejše sredstvo proti pelagri so jeta, mleko, jajca in zelenjava. Sekundarna pelagra se družiti z vnetjem debelega črevesa, dizenterijo, črevesnim in želodčnim rakom, nastopa pa tudi pri alkoholikih. Proti tej bolezni niso učinkovita le vselej ista živila kakor proti primarni pelagri. Zdravniki priporočajo še uživanje jetrnih preparatov, pa tudi ribe. Sicer so pa ribe baje najučinkovitejše proti obema vrstama bolezni.

Pelagri podobna bolezen

Pelagri je zelo podobna bolezen, ki se imenuje sprue. Od pelagre se razlikuje samo po tem, da se motnjam v želodcu in črevesju pridruži še neka posebna oslabost in bolnik med blatom izloča neprebavljene tolče. Bolezen je pri nas le malo znana. Bolj pogosto obolevajo za njo v tropskih deželah. Opozoriti je pa treba tudi, da slabokrvni včasih, če uživajo mnogo kozjega mleka, izločajo z blatom neprebavljene tolče. Te bolezni se v glavnem ubranimo prav tako z enakimi ži-

vili kakor pelagre. V poštev pa prihaja tudi pivovarniški kvas kot najboljše sredstvo. Prav tako so učinkovita jeta in tudi ribe, mleko in vsaj delno presna zelenjava. Nekajkrat smo že naglasili, da ni dovolj le, da vemo, katera živila vsebujejo vitamine, temveč moramo tudi poznati lastnosti posameznih vitaminov, da bomo pravilno ravnali z živili. Tako je vitamin B₂ zelo občutljiv za toploto. V zelenjavi ga pogosto uničimo.

Živila, ki vsebujejo vitamin B2

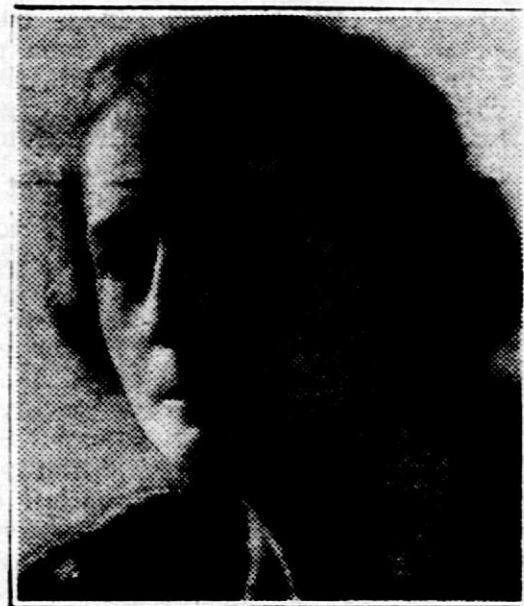
Največ vitamina B₂ v ožjem smislu vsebujejo jeta, kvas, mleko, ledvice, jajca, srčna mišica, koštrunova mast, slanine, slad, grah, krompir, paradižniki, ohrovt pa tudi belo vino in pivo. Istovetijo ga z barvilom, z zelenkasto modro fluorescirajočimi snovmi, ki dajejo sirotki značilno barvo. Naravnega ne najdemo le v prosti obliki. Veže se z beljakovinami s pomočjo fosforne kisline. Sestavni del sleherne žive stanice je, iz česar lahko sklepamo, kako je pomemben. Vendar pridobivajo tudi čisti vitamin B₂ in sicer iz sirotek. Ta vitamin uvrščajo med barvila, imenovana flavini. V čisti obliki je znan tudi pod imenom laktoflavin, to se pravi, da je istoveten s flavinom mleka, zato je uživanje tega izvrstnega živila tako potrebno. Flavinov je več, a ne učinkujejo vsi enako. Kakor laktoflavin učinkujejo le trije flavini. V organizmu prehaja vitamin B₂ s pomočjo rumenega fermenta: najprej preide vitamin v rumeni ferment, vitamin se spoji s fosforno kislino ter postane sestavni del beljakovine. Naj še povemo, da je rumeni ferment istoveten z rumenim oksidacijskim ali dihalnim fermentom. — Drugi člani »združbe vitaminov B« so sorodni z vitaminom B₂ v ožjem smislu, vendar so med njimi nekatere pomembne razlike. O njih bomo povedali še kaj mimogrede ob drugi priliki.

Obisk pri Mariji Veri

K uprizoritvi Ibsenove drame »Gradbenik Solnes« na našem odru

Ljubljana, 10. novembra

Pojav Marije Vere na odru ne spada med pogoste, vsakdanje gledališke dogodke. Srečamo jo vsako sezono vsaj enkrat v veliki, »njenic« vlogi, ki ostane vedno močno vtisnjena v spomin. Od njenih zadnjih dveh se vsak spominja matere na Niskavuoriu in Katarine Medickejse. Kot režiserka že nekaj let ni delovala. Njena zadnja režija je bila Ibsnova »Gospa Inger na Oestrotu«, v kateri je igrala naslovno vlogo.

Marija Vera

Čas beži in dogodki se tako hitro vrste, da se spomnimo vsega, kar vemo o Mariji Veri le kakor daljnega sna. Skoraj smo že pozabili, da je žela svoje prve velike uspehe v inozemstvu, kjer je delovala mnogo let. Od Basla preko Cüricha, Dunaja, Berlina, Danziga pa prav do Petrograda in v Rigo jo je vodila njena igralska pot, čisto v družbi najpomembnejših sodobnih umetnikov. Končno pa ima le tri najmočnejše besede in dom največje privlačnosti in vrnila se je k nam, na naš oder. — Tekom let je ustvarila večji del najpomembnejših heroinskih vlog iz svetovne dramatike (a čakajo jo še marsikatera, ki nam jih je ostala dolžna). Med njene posebne zasluge moramo šteti njeno delo v Ibsnovih igrah. Bodisi kot igralka, bodisi kot režiserka bo ostala najožje povezan pojem v zvezi z uprizoritvami njegovih del pri nas.

Najin pogovor o njeni režiji poteka na njenem domu.

Kakšen je?

Marsikdo si ga verjetno predstavlja polnega spominov, vencev, trakov, slik. . . . To je navadno značilnost umetniškega doma. Toda njena ne.

V njeni vili pod Rožnikom ne najdeš niti najmanjšega znaka osebnega kulisa. Njedaš pa vzdruže osebnosti, ki ima izrazito svoj slog in ki ji niso mar postavne prepovedne meščanskega okusa. V njenem domu se družita gospodskost in bohemstvo, dva izrazita ekstrema in vendar po njej spojena v harmonično vzdušje. Lepota in udobnost. Oboje se lahko kupi pri prvostanskem arhitektu za drag denar. In potem lahko paseš oči. Tisto pa, kar se kupiti ne da — za duha in srce, ima dom Marije Vere.

Vsak si lahko kupi dragoceno preprogo, čudovit porcelan, udoben kauč, krasne briljante in še mnogo drugih reči kot jih ima ona; toda tista resnično gosposka in hkrati bohemski brezbriznost, v kateri se družijo dragoceni predmeti s popolnoma vsakdanjimi, praktičnimi, mi dokazujejo z vso prijetnostjo mojega osebnega počutja, da se da tu, v tej sprejemnici resnično živeti in kramljati in ne — (kot v marsikateri drugi) zmzniti od same imenitnosti. To je cachet osebnosti.

En sam spomin na gledališče, spomin na življenjski mejnik njene odrske petindvajsetletnice visi na steni: Jakopičev Jezus — pomočnik, slika, ki so ji jo poklonili njeni dramski kolegi. V mračnem deževnem popoldnevu izžareva s svojimi skoraj bi dejala dematerijaliziranimi barvami vso skrivnost transcendentnega bistva, pojma: moč-pomočnik.

Tu živi žena, ki je videla mnogo sveta, doživela veliko uspehov in užila marsikaj bridkosti. Mnogo je spoznala, mnogo izkusila. —

Od teh stopenj, iz tega okolja vije njeno globoko spoznanje življenja in zato je to okolje prav tako važno in doprinaša svoj delež k njenim besedam, kot njene misli same.

Ibsen. . . »Gradbenik Solnes«. . . Njena režija in njena vloga. Ali ne, Solnesove žene v njej. . . Pogovor o delu in o premeri, ki bo čez nekaj dni.

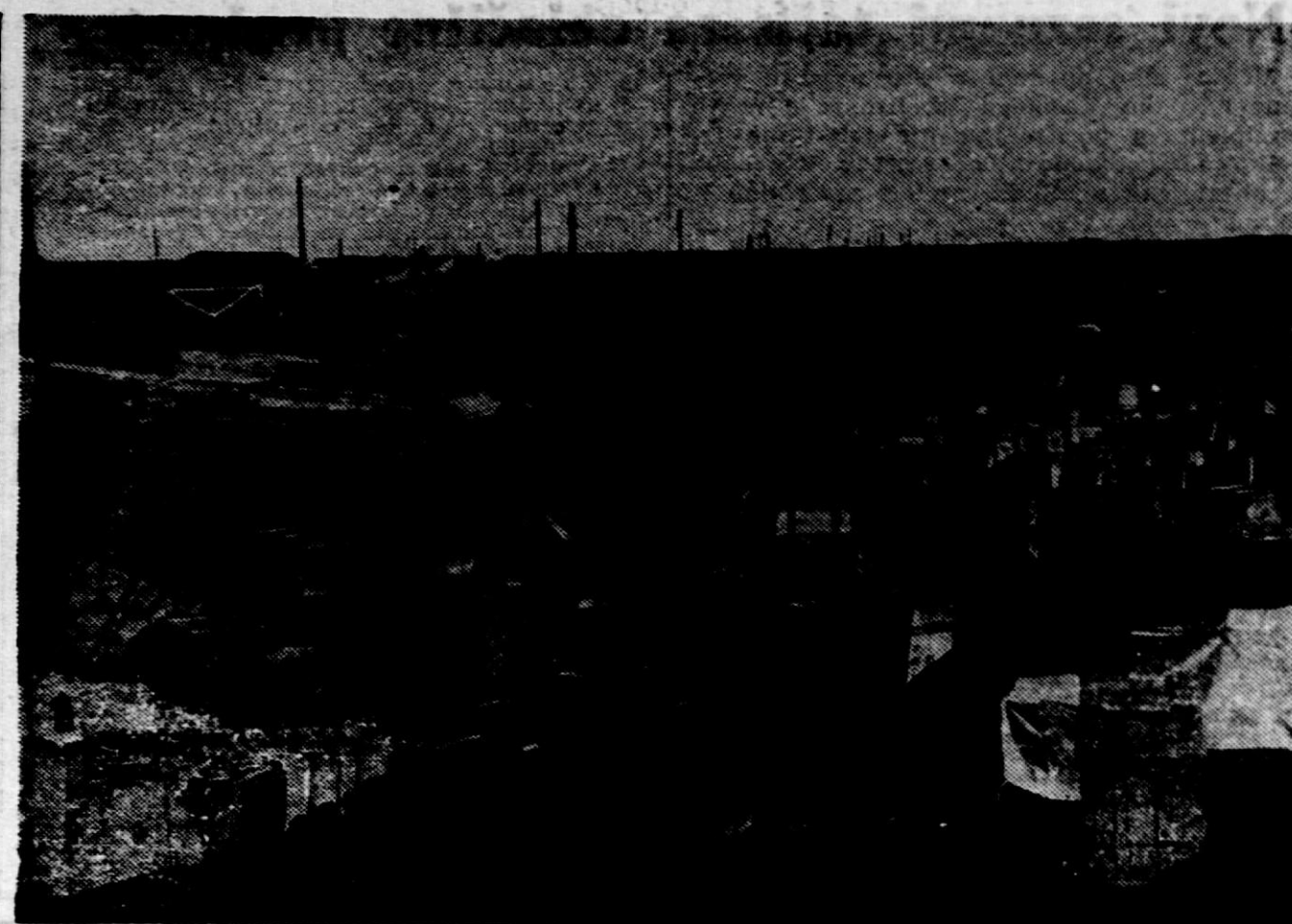
Sredi popolnoma razumskega razmotrivanja o Ibsnu in o igri je čutili v njenih dognanjih specifično žensko intuitivno zmoglost kadar gre za presojo kakega, v dramu ne povsem jasnega, momenta. Tu mislim predvsem na tiste, v katerih sega »Lahko bi bili prišli naravnost semkaj, ne da bi se dotaknil Londona,« je dejal. »Vsaj štirideset minut bi bili prihranili. Prvih dve sto milj je šlo kar dobro. Sele od Chiswicka naprej smo izgubili nekaj časa.«

Neki fant je na kolesu žvižgal privozil mimo. Sportni avto se je ustavil na vogalu in odložil dve dami. Ura v nevidnem zvoniku je odbila četrta na šest. Za nami je Favell v svojem vozu kadil cigareto. Zdela se mi je, kakor bi bila postala brezčutna. Sedela sem in opazovala vse te drobne, nevažne stvari. Ženski sta bili počasi krenili nekam ob hišah. Fant je na kolesu izginil za vogalom. Sredi ceste je skaljal vrabec in kljuval po prahu.

»Ta Baker ni kdo ve kakšen vrtnar,« je modro rekel polkovnik. »Poglejte grmovje ob zidu, kako slabo raste. Takšne reči je treba za časa obrezati.« Zložil je cestno karto in jo spravil v žep. »Čudno bivališče si je izbral za stara leta. Baš ob glavni cesti, stisnjeno med drugimi hišami. Jaz ne bi živel tu za vse bogastvo tega sveta. Da, svoje dni, preden so jeli zidati, je moral biti prostorček čeden. A nemara da je kje v soseski lepo golfišče.«

Pomolčal je nekoliko, nato je odprl vrata in stopil na cesto. Nu, de Winter, kaj storimo? — Nared sem, je rekel Maksim.

Tudi midva sva izstopila. Favell nam je prišel naproti in zamrmral nekakšno duhovitost, ki se ji ni nihče odzval. Tako je krenil naš neskladni mali izprevod proti hiši. Za hišo sem opazila tenišče; slišaj se je odskokovanje žog. »Štirideset proti pet-

V prednji postojanki v področju Dona iztovarjajo iz Italije poslani vojni material

dramatik preko logike v deželo podzavestnega, metafizičnega, tistega, kar mu je dal navdih in kar je napisal ne da bi si bil morda do kraja svest vseh različnih možnosti, ki leže v tem ali onem dognanju. — V pogovoru z Marijo Veri je čutili poleg razumske režiserke tudi močno intuitivno igralko, ki se, čim bolj se poglablja v snov pogovora, tembolj uživila vanjo — kakor v vlogo. Vživlja se v isto ustvarjalno stanje kakor med igro, ko se razum izgublja v iskri navdih, ki je pasivno, skoraj bi dejala: medijalno stanje.

Boltar-Ukmarjeva

Morda je to eden izmed najmočnejših čarov in največje doživetje, ki jih morejo nuditi osebna srečanja z resničnim umetnikom.

»In kaj je za vas najmočnejše dognanje v drami »Gradbenik Solnes«.

»Spoznanje, da so življenje in vsi njegovi uspehi ničevi, če človek ne gradi ob enem z njimi osebe, svoje sreče, svojega doma. Ne tistega materialnega, temveč duhovnega: družine, otrok, toplote, zavetja.«

»In Vaša vloga Aline, Solnesove žene?«

Morda Vas bo zanimal dogodek, ki je v zvezi z mojih prvim srečanjem z Ibsenovim delom na odru.

Po prvih dveh, treh, klasičnih velikih vlogah so mi kot mladi začetnici dali izjemoma vlogo Aline. Drznila sem si imeti drugačno pojmovanje o njej kakor režiser — kar je vodilo do prvega konflikta. Vztrajala sem pri tem, kar mi je dejal čut, da je prav in sem se raje odrekla vlogi, ko da bi popustila. Dovolili so mi, da sem jo igrala po svoje in kritika je pisala, da je bila igralka Aline edina, ki je igrala svojo vlogo v Ibsencvem duhu.

Zame je bila in bo Aline žena, ki je pri živem telesu mrtva, kajti izgubila je svoja dva sinčka in ni imela več otrok. Izgubila je »dom«. Ustvarjena je bila, da bi vzgajala mlade otroške duše, ki jih ji usoda ni več naklonila. Postala je stroj dolžnosti. Moža ji je odtujilo njegovo delo, njegova častihlepnost in zato životari. —

Vloga Aline je po obsegu majhna, toda važno na njej je predvsem ozračje, ki ga prinaša ta ženski značaj na oder. (Marsikatera žena bo našla v njej podobo svoje lastne usode.) Aline je simbol strtega življenja. Strtih življenj, po krivdi Solnesa.

»Kaj je v igri vredno še posebne pozornosti?«

»Lik Hilde. Rada bi, da govorite o njej tudi z go. Ukmar-Boltarjevo, ki ga bo igrala. Iz najinega skupnega dela itak ve o Hildi vse tisto, kar sem ji naznačila; morda bodo zanimiva tudi njena osebna dognanja.

Hilda je za Boltarjevo vlogo, o kateri sem prepričana, da bo opravila z njo ne-lahko igralsko delo. Ko sem premišljevala, katera izmed naših igralk bi prišla zanjo v poštev, sem si morala reči, da je prav za prav v vsaki ženski več ali manj Hilda. Vendar pa so dani pri tej igralki po mojem pojmovanju te figure, najmočnejši pojgoji.

Zgolj zunanje je Hilda izraz sifajodega zdravja, dekleta iz fjorda, wikingške potomke, našega močnega, vztrajnega in hkrati zmognega občutiti z nadnaravnim čutom nagibe sočloveka. V njej je nekaj atavističnega nagonnega, roparskega; prana-gon pridobiti to, kar si želi in bojevitost si to priboriti —.

Po mnenju igralk, Ukmar-Boltarjeve je Hilda sama po sebi utelešena mladost in z njo združena življenjska radost in strast. Poleg značilne norveške zasanjanosti je v njej tista sila mladosti, ki gre zmagovito, včasih kruto preko vseh zaprek in stremi za uresničenjem svojih sanj. Ta moč je v njej do skrajnosti konsekvantna in zato ne popusti do konca. Zapreke, ki jih v svoji vsestranski občutljivosti dobro občuti, preskoči s svojo veliko notranjo svobodo in neko samo ob sebi umevno preprostostjo, ki jo zmora samo človek, gnan od svoje notranje prvobitne strasti do zahrepenjenega cilja. V tem je prava wikingška potomka, Nordijka. Zato stremi igralka Hilda tudi zunanje, v obleki in kompoziciji barv, da ti približala lik njegovemu nordijskemu poreklu in s tem podžrtala Hildine osnovne značilnosti: romantiko in realnost.

Solnesovo, na zunaj nepomembno srečanje z njo v njeni prebujajoči se mladosti, zbudi v njej njeno bitnost. V desetih letih njenega sanjarjenja po fjordih je on postal utelešenje vseh njenih želja. Zato po svojem prihodu v njegov dom z največjo samo ob sebi umestnostjo izvojuje iz njegove notranjosti tistega Solnesa, ki ga ona sama nosi v sebi. Ko ji uspe, da vsaj za trenotek doživi svojega Solnesa, ji usodna katastrofa iztrga njenega gradbenika in jo s tem obvaruje razočaranja, ki ga življenje prinese, kajti iskanje, stremljenje in hoteenje je vedno lažje kot uresničenje in tako bo njen mrtvi gradbenik ostal večno njen; njen ideal.

M. S.

Japonski kmetje se selijo v Mandžukuo

Japonski kmetijski minister Ino pripravlja reorganizacijo japonske vasi v zvezi z naseljevanjem Mandžukua. Gospodarske razmere japonske vasi bodo temeljito proučene in vsi mali kmetovalci odnosno dlnarji, ki niso nujno potrebni na domačih tleh, bodo preseljeni v Mandžukuo. Tja se je preselilo v zadnjih petih letih že okrog 114.000 japonskih kmetov, ki so ustanovili v Mandžukuu 48.000 kmetij. Prevladovalo je preseljevanje v skupinah. Oblasti so delale na to, da bi se izseljevali v Mandžukuo kmetje v skupinah iz iste vasi, tako da bi zveza med njimi tudi z izselitvijo ne bila pretrgana.

najstim, ne trideset!« je kriknil deški glas. »Spet nisi pazil, osle!«

»Očitno so že nehali piti čaj,« je rekel Juljan. Za hipec je kakor v neodločnosti pogledal Maksima. Nato je pozvonil.

Nekje v hiši je srebrno zabrnelo. Dolga tišina je nastopila. Nazadnje nam je prišla odpirat mlada hišna, ki se je menda ustrašila, ko je zagledala toliko ljudi.

»Doktor Baker?« je vprašal polkovnik.

»Da, gospod. Izvolite vstopiti.«

Vstopili smo; dekle je v predsobju odprlo vrata na desni in nam pokazalo noter. Soba je morala biti salon, ki ga poleti menda niso bogve kaj rabili. Na steni mi je takoj padla v oči oljnata slika temnolase, nekazne žene. Morda gospe Bakerjeve? Potiskano platno na divanu in naslanjačih je bilo novo in živo. Na marmornatem kamninu sta stali fotografiji dveh srednješolcev z okroglimi, nasmejanima obrazkoma. V kotu pri oknu je bil mogočen radio, od katerega so visele razne vrvice in antenske žice. Favell je ogledoval gospejino sliko. Polkovnik je bil obstal pred kamninom. Midva z Maksimom sva gledala skozi okno. V ležalniku pod drevesom sem videla ženski tlinik. Tenišče je morala biti za vogalom. Slišalo se je vzklikanje deških glasov. Star škotski terijer se je praskal sredi steze. Tako smo čakali kakih pet minut. Bilo mi je, kakor da živim življenje druge osebe; bila sem gospa, ki prihaja v to hišo zaradi dobrodelne zbirke. . . . Moje duševno stanje se ni dalo primerjati z ničimer, kar sem pomnila. Čudno lahko in odsotno mi je bilo pri duši.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Pomislija sem, kako truden mora biti šele Maksim. Bled je bil, oči je imel tesno obrobene, rekel pa ni ničesar. Za nama je polkovnik Juljan kar naprej zehal. Na stečaj je odpiral usta in zehal na vse pretege, potem pa vselej glasno zasopel. To se je ponavljalo vsaki dve minuti. Bedasta, nesmiselna razdraženost me je bila prevzela, sama ne vem, kako sem strpela, da se nisem obrnila in mu glasno zaklicala, naj za Boga že neha.

Komaj smo bili zunaj Hampsteada, je privlekel iz žepa cestni načrt in jel dajati Maksimu navodila, kako naj vozi, da pridemo v Barnet. Pot ni bila težavna, cestne table so nam jo kazale, toda polkovnik se ni navelik opozarjati na vsak ovinek in se je ob Maksimovem najmanjšem obotavljanju iztegnil skozi okence ter povprašal koga izmed mimogredočih.

Ko smo nazadnje dospeli v Barnet, je moral Maksim vsakih nekaj minut ustaviti voz.

»Bi nam lahko povedali, kje je hiša, ki jo imenujete »Roselands«? Tam stanuje neki doktor Baker, ki je opustil prakso in se nedavno tega preselil semkaj.«

Mimogredoči je za trenutek namrščil obrvi, očitno ni vedel kaj odgovoriti, nevednost mu je bila zapi-

sana na obrazu. »Doktor Baker? Ne poznam ga. Pri cerkvi je hiša, ki se imenuje. . . menda. . . »Rose Cottage« se imenuje. A tam stanuje neka gospa Wilson.«

»Ne, »Roselands« iščemo, hišo doktorja Bakerja. . . .« je ponovil polkovnik; vozili smo dalje in znova ustavili pred pestunjo, ki je rinila vozček pred seboj. »Bi nam lahko povedali, kje stoji hiša, ki ji pravijo »Roselands«?«

»Ne vem. Novinka sem v tem koncu.«

»Ne poznate doktorja Bakerja?«

»Doktorja Davidsona. . . Doktorja Davidsona poznam.«

»Ne, doktorja Bakerja iščemo.«

Ozrla sem se po Maksimu. Silno izmučen je bil videti, usta se imel stisnjena. Zeleni voz za nami je bil ves prašen.

Nazadnje nam je neki pismonoša pokazal hišo. Bila je majhna, v štirjak zgrajena vila, vsa odeta v bršljan, brez imena na vratih, ki smo se bili že dvakrat peljali mimo njih. Mehanično sem odprla naročno torbico in si popudrala obraz. Maksim je ustavil pred pločnikom, ne da bi zavil na kratko dovozno pot. Nekaj minut smo vsi trije tiho sedeli v vozu.

»In tako smo torej tu,« je izpregovoril polkovnik Juljan. »Ura je točno dvajset minut čez pet. Baš pri čaju jih bomo zmotili. Bolje je, da nekoliko počakamo.«

Maksim si je prižgal cigareto, nato mi je brez besede podal roko. Slišala sem, kako je polkovnik šumastil s cestno karto, ko jo je zgrinjal.